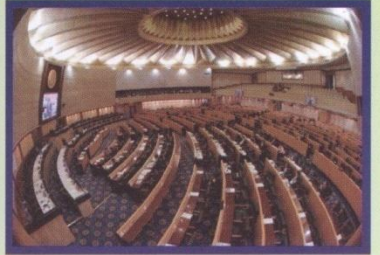
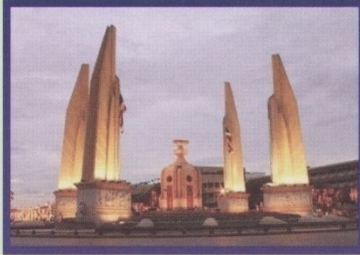

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่าง

พระราชบัญญัติ

มาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนี

การปล่อยชั่วคราวโดยศาล

พ.ศ. ....

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

บรรจुरะเบียบวาระการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๒๕/๒๕๖๐ เป็นพิเศษ

วันพุธที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๐

อ.พ.๒๔/๒๕๖๐

จัดทำโดย

สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

www.senate.go.th

บทสรุปสำหรับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ**ร่างพระราชบัญญัติ****มาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....****(คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ)**

ร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. .... เสนอโดย คณะรัฐมนตรี ชุดที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ เมื่อวันที่อังคารที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๐ โดยมีหลักการและเหตุผล ดังนี้

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล

เหตุผล

โดยที่มีผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลหลบหนีไป ทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลต้องล่าช้า ส่งผลกระทบต่อนโยบายในการป้องปรามอาชญากรรม สาเหตุสำคัญประการหนึ่งคือการไม่มีเจ้าพนักงานกำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ศาลกำหนดเพื่อป้องกันการหลบหนีหรือภัยอันตรายหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น นอกจากนี้ เมื่อเกิดการหลบหนีก็ไม่มีเจ้าพนักงานที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยเหล่านั้นกลับมาดำเนินคดี ดังนั้น เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมควรกำหนดมาตรการกำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวและการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนี รวมทั้งการนำเงินค่าปรับตามคำพิพากษาในคดีอาญามาใช้เป็นค่าใช้จ่ายในมาตรการดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

*****

**ร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราว
โดยศาล พ.ศ. .... มีเนื้อหารวม ๑๐ มาตรา สรุปสาระสำคัญดังนี้**

๑. กำหนดบทนิยามศัพท์ “เงินสินบน” “เงินรางวัล” “ผู้แจ้งความนำจับ” “เจ้าหน้าที่ผู้จับ” และ “ก.บ.ศ.” (ร่างมาตรา ๓)

๒. กำหนดให้ประธานศาลฎีการักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๑๐)

๓. กำหนดให้ศาลที่มีคำสั่งอนุญาตปล่อยผู้ต้องหาหรือจำเลยชั่วคราวอาจมีคำสั่งแต่งตั้งผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวได้ เพื่อทำหน้าที่ดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด โดยบุคคลดังกล่าวต้องไม่ใช่เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวตามที่ ก.บ.ศ. กำหนด ผู้ประกัน บุคคลซึ่งเป็นหลักประกัน หรือบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของหลักประกันในการขอปล่อยชั่วคราว โดยมีคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม การแต่งตั้งและการปฏิบัติหน้าที่ของผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.บ.ศ. กำหนด (ร่างมาตรา ๔)

๔. กำหนดให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่าย เว้นแต่ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวได้หลบหนีหรือไปก่อภัยอันตรายหรือความเสียหายขึ้น โดยผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมิได้ปฏิบัติหน้าที่ตามสมควร (ร่างมาตรา ๕)

๕. กำหนดให้ผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวสามารถขอรับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายได้ โดยการยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นที่ได้ออกหมายปล่อยภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่เสร็จสิ้นการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งศาลมีอำนาจสั่งจ่ายค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงลักษณะของภารกิจและระยะเวลาที่ต้องดำเนินการ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่กำหนดในระเบียบ ก.บ.ศ. และกำหนดให้คำสั่งของศาลเกี่ยวกับการสั่งจ่ายค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายให้เป็นที่สิ้นสุด (ร่างมาตรา ๖)

๖. กำหนดให้ผู้แจ้งความนำจับมีสิทธิได้รับเงินสินบน และเจ้าหน้าที่ผู้จับมีสิทธิได้รับเงินรางวัลเมื่อมีการจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลซึ่งหลบหนีและได้ส่งตัวต่อศาลแล้ว (ร่างมาตรา ๗)

๗. กำหนดให้ผู้แจ้งความนำจับหรือเจ้าหน้าที่ผู้จับสามารถขอรับเงินสินบนหรือเงินรางวัลได้ โดยการยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นที่ได้ออกหมายปล่อยภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ส่งตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยต่อศาลและต้องแสดงพยานหลักฐานที่น่าเชื่อว่าตนเองเป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินดังกล่าว และกำหนดให้ศาลสั่งจ่ายเงินสินบนแก่ผู้แจ้งความนำจับหรือเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ผู้จับตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงความยากง่ายในการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่กำหนดในระเบียบ ก.บ.ศ. กรณีมีผู้แจ้งความนำจับหรือเจ้าหน้าที่ผู้จับ

หลายราย ให้ศาลสั่งแบ่งจ่ายเงินสินบนหรือเงินรางวัลแก่ผู้มีสิทธิได้รับเท่ากันทุกรายและผู้ที่ได้รับเงินในลักษณะอย่างเดียวกันตามกฎหมายอื่นแล้ว ไม่มีสิทธิได้รับเงินสินบนหรือเงินรางวัลตามพระราชบัญญัตินี้ โดยคำสั่งของศาลเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนหรือเงินรางวัลให้เป็นที่สุด (ร่างมาตรา ๘)

๘. กำหนดให้การเบิกจ่ายค่าตอบแทน ค่าใช้จ่าย เงินสินบนและเงินรางวัล ให้เบิกจ่ายจากเงินค่าปรับตามคำพิพากษาในคดีอาญาก่อนนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน โดยวิธีการเบิกจ่ายและรับเงินดังกล่าวให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.บ.ศ. กำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังและประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ร่างมาตรา ๙)

บทวิเคราะห์

ร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....

ข้อดี

ปัจจุบันการพิจารณาสั่งคำร้องขอปล่อยชั่วคราวหรือประกันตัวนั้น ศาลต้องใช้ดุลยพินิจตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐๗ มาตรา ๑๐๘ และมาตรา ๑๐๘/๑ แต่ในทางปฏิบัติศาลหรือผู้พิพากษามีข้อมูลเกี่ยวกับผู้ต้องขังหรือจำเลยน้อยมาก ประกอบกับไม่มีเครื่องมือเรื่องการโอนและกำกับดูแลผู้ต้องขังหรือจำเลยหลังการปล่อยชั่วคราว ดังนั้นศาลหรือผู้พิพากษาจึงต้องเรียกประกันเป็นเงินหรือทรัพย์สิน โดยมีการอ้างอิงอัตราเงินประกันตามบัญชีเกณฑ์มาตรฐานกลาง ทำให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำระหว่างผู้ที่มีฐานะกับผู้ยากจน ซึ่งการเรียกหลักประกันเป็นเงินหรือทรัพย์สินนั้นอาจไม่สัมพันธ์กับความเสี่ยงในการหลบหนี การกระทำผิดซ้ำหรือการก่อภัยอันตรายประการอื่นเลย ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าการเรียกหลักประกันเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่สูงไม่อาจป้องกันภัยอันตรายที่อาจเกิดแก่สังคมได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้การที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลหลบหนีไป ทำให้กระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลต้องล่าช้า ส่งผลกระทบต่อนโยบายในการป้องปรามอาชญากรรม ซึ่งร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. .... มีวัตถุประสงค์สำคัญในการกำหนดให้มีเจ้าพนักงานกำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ศาลกำหนด ทั้งนี้ ก็เพื่อป้องกันการหลบหนีหรือไปก่อภัยอันตรายหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น หากร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....

ร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

*****

มีผลใช้บังคับแล้วจะส่งผลให้มีมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีในระหว่าง
ที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวที่ชัดเจนขึ้นและสามารถนำตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยกลับมาดำเนินคดี
ตามกฎหมายได้ ทำให้การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

*****

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. .... เสนอโดยคณะรัฐมนตรี ชุดที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรีต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๐ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในราชการวงงานนิติบัญญัติ โดยมุ่งเน้นสารประโยชน์ในเชิงอ้างอิงเบื้องต้น เพื่อประกอบการพิจารณาของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สำนักกฎหมาย

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

มีนาคม ๒๕๖๐

เอกสารประกอบการพิจารณา

จัดทำโดย

นายันท ผาสุข	รองเลขาธิการวุฒิสภา
นายทศพร แยมวงษ์	ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
นายสุชาติ พันทองคำ	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานกฎหมาย ๒
นางสาวน้ำฝน ราชสมบัติ	นิติกรชำนาญการ
นางสาวพันธุ์ทิพา หอมทิพย์	วิทยากรปฏิบัติการ
นางสิริกัญย์ ส่องแสง	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
นายพัลลภ วงศ์พานิช	เจ้าพนักงานบันทึกข้อมูลชำนาญงาน
กลุ่มงานกฎหมาย ๒ สำนักกฎหมาย โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๙๖	

ผลิตโดย

กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๗๔๑ - ๔๒

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ท่านสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และผู้สนใจที่มีความประสงค์หรือต้องการที่จะศึกษาเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเป็นการล่วงหน้าก่อนวันประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สามารถสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้จากเว็บไซต์วุฒิสภา www.senate.go.th

หรือขอรับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้ที่ศูนย์บริการข้อมูลกฎหมาย วุฒิสภา อาคารรัฐสภา ๒ ชั้น ๑ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๒ ๒๕๕ ๑๕๖๕

สารบัญ

หน้า

บทสรุปสำหรับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ..... ก

ส่วนที่ ๑ ความเป็นมาและสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับ
และติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ๑

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับ
และติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

- บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบร่างพระราชบัญญัติ
มาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล
พ.ศ. .... -๑-
- ข้อมูลพื้นฐานร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุม
ผู้หลบหนีการปล่อยตัวชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. .... เรื่อง : การขอปล่อยชั่วคราว
ต่อศาล (การขอประกันตัว) ..... -๗-
- บทความที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุม
ผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. .... เรื่อง ปฏิรูปการปล่อยตัวชั่วคราว
มุมมองด้านสิทธิมนุษยชน ..... -๑๙-
- วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุม
ผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. .... เรื่อง : การปล่อยชั่วคราว
ในกฎหมายต่างประเทศ ..... -๒๕-
- ข่าวที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุม
ผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. .... เรื่อง : ศาลเปิดโมเดลการฝากขัง
และปล่อยชั่วคราวใหม่นำร่อง ๕ จังหวัด ชี้ต้องรื้อระบบเงินซื้ออิสรภาพได้
“คุกมีไว้ขังคนจน” ..... -๒๙-
- ข่าวที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุม
ผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. .... เรื่อง : ศาลกาฬสินธุ์ พร้อมทดลอง
กระบวนการปล่อยตัวชั่วคราว ..... -๓๖-
- ข่าวที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุม
ผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. .... เรื่อง “โฆษกศาลยุติธรรม”
แจงข้อกฎหมายปล่อยชั่วคราว “หมอนิม” ชี้ข้อเท็จจริงรายคดีต่างกัน ..... -๓๘-

- ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. .... -๕๐-

ภาคผนวก

- ร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ..... (๑)
- บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. .... (๒)

ส่วนที่ ๑

ความเป็นมาและสาระสำคัญของ
ร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุม
ผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....

ความเป็นมาและสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนี
การปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....
(คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ)

ความเป็นมาของร่างพระราชบัญญัติ
มาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....

ร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. .... เสนอโดยคณะรัฐมนตรี ชุตินันท์ พงษ์เอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๐ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พิจารณา ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ
มาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....

๑. หลักการและเหตุผล

๑.๑ หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล

๑.๒ เหตุผล

โดยที่มีผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลหลบหนีไป ทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลต้องล่าช้า ส่งผลกระทบต่อนโยบายในการป้องปรามอาชญากรรม สาเหตุสำคัญประการหนึ่งคือการไม่มีเจ้าพนักงานกำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ศาลกำหนดเพื่อป้องกันการหลบหนีหรือภัยอันตรายหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น นอกจากนี้ เมื่อเกิดการหลบหนีก็ไม่มีเจ้าพนักงานที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยเหล่านั้นกลับมาดำเนินคดี ดังนั้น เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีดำเนินไปได้อย่างมี

ร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ประสิทธิภาพ สมควรกำหนดมาตรการกำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวและการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนี รวมทั้งการนำเงินค่าปรับตามคำพิพากษาในคดีอาญามาใช้เป็นค่าใช้จ่ายในมาตรการดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. ชื่อร่างพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๑)

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....”

๓. คำปรารภ

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล

๔. วันใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๒)

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

๕. บทนิยามศัพท์ (ร่างมาตรา ๓)

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“เงินสินบน” หมายความว่า เงินที่จ่ายให้แก่ผู้แจ้งความนำจับตามพระราชบัญญัตินี้

“เงินรางวัล” หมายความว่า เงินที่จ่ายให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้จับตามพระราชบัญญัตินี้

“ผู้แจ้งความนำจับ” หมายความว่า บุคคลเดียวหรือหลายคนซึ่งชี้ช่องหรือแจ้งเบาะแสแก่ทางราชการ จนทางราชการสามารถจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลซึ่งหลบหนีได้ แต่ต้องมีชื่อเจ้าหน้าที่ผู้จับ ผู้ประกัน บุคคลซึ่งเป็นหลักประกัน หรือบุคคลซึ่งเจ้าของหลักประกันในการขอปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้น

“เจ้าหน้าที่ผู้จับ” หมายความว่า พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลซึ่งหลบหนี และให้หมายความรวมถึงราษฎรผู้จับตามที่เจ้าพนักงานผู้จัดการตามหมายจับขอความช่วยเหลือด้วย

ร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

“ก.บ.ศ.” หมายความว่า คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม

๖. บทรักษาการ (ร่างมาตรา ๑๐)

มาตรา ๑๐ ให้ประธานศาลฎีการักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

๗. เนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติ

๗.๑ กำหนดให้ศาลที่มีคำสั่งอนุญาตให้ปล่อยผู้ต้องหาหรือจำเลยชั่วคราวอาจมีคำสั่งแต่งตั้งผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวได้ เพื่อทำหน้าที่ดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด โดยบุคคลดังกล่าวต้องไม่ใช่เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวตามที่ ก.บ.ศ. กำหนด ผู้ประกัน บุคคลซึ่งเป็นหลักประกัน หรือบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของหลักประกันในการขอปล่อยชั่วคราว โดยมีคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม การแต่งตั้ง และการปฏิบัติหน้าที่ของผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.บ.ศ. กำหนด (ร่างมาตรา ๔)

“มาตรา ๔ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวโดยกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวควรปฏิบัติเพื่อป้องกันการหลบหนีหรือภัยอันตรายหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นตามมาตรา ๑๐๘ วรรคสาม แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ศาลอาจมีคำสั่งแต่งตั้งบุคคลใดเป็นผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวเพื่อปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าวได้

บุคคลตามวรรคหนึ่งต้องมีไม่ใช่เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวตามที่ ก.บ.ศ. กำหนด ผู้ประกัน บุคคลซึ่งเป็นหลักประกัน หรือบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของหลักประกันในการขอปล่อยชั่วคราว

คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม การแต่งตั้ง และการปฏิบัติหน้าที่ของผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว ให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.บ.ศ. กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

๗.๒ กำหนดให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่าย เว้นแต่ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวได้หลบหนีหรือไปก่อภัยอันตรายหรือความเสียหายขึ้นโดยผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมิได้ปฏิบัติหน้าที่ตามสมควร (ร่างมาตรา ๕)

“มาตรา ๕ ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวตามมาตรา ๔ มีสิทธิได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่าย เว้นแต่ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวได้หลบหนีหรือไปก่อภัยอันตรายหรือความเสียหายขึ้น โดยผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมิได้ปฏิบัติหน้าที่ตามสมควรแก่กรณี”

๗.๓ กำหนดให้ผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวสามารถขอรับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายได้ โดยการยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นที่ได้ออกหมายปล่อยภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่เสร็จสิ้นการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งศาลมีอำนาจสั่งจ่ายค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงลักษณะของภารกิจและระยะเวลาที่ต้องดำเนินการ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่กำหนดในระเบียบ ก.บ.ศ. และกำหนดให้คำสั่งของศาลเกี่ยวกับการสั่งจ่ายค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายให้เป็นที่สุด (ร่างมาตรา ๖)

“มาตรา ๖ การขอรับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายตามมาตรา ๕ ให้ผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นที่ได้ออกหมายปล่อยภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่เสร็จสิ้นการปฏิบัติหน้าที่ และให้ศาลมีอำนาจสั่งจ่ายค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายแก่ผู้มีสิทธิได้รับเงินดังกล่าวตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงลักษณะของภารกิจและระยะเวลาที่ต้องดำเนินการประกอบด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่กำหนดในระเบียบ ก.บ.ศ. โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

คำสั่งของศาลตามวรรคหนึ่งให้เป็นที่สุด”

๗.๔ กำหนดให้ผู้แจ้งความนำจับมีสิทธิได้รับเงินสินบน และเจ้าหน้าที่ผู้จับมีสิทธิได้รับเงินรางวัลเมื่อมีการจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลซึ่งหลบหนีและได้ส่งตัวต่อศาลแล้ว (ร่างมาตรา ๗)

“มาตรา ๗ เมื่อการจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลซึ่งหลบหนีและได้ส่งตัวต่อศาลแล้ว ให้ผู้แจ้งความนำจับมีสิทธิได้รับเงินสินบน และเจ้าหน้าที่ผู้จับมีสิทธิได้รับเงินรางวัล”

๗.๕ กำหนดให้ผู้แจ้งความนำจับหรือเจ้าหน้าที่ผู้จับสามารถขอรับเงินสินบนหรือเงินรางวัลได้ โดยการยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นที่ได้ออกหมายปล่อยภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ส่งตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยต่อศาลและต้องแสดงพยานหลักฐานที่น่าเชื่อว่าตนเองเป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินดังกล่าว และกำหนดให้ศาลสั่งจ่ายเงินสินบนแก่ผู้แจ้งความนำจับหรือเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ผู้จับตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงความยากง่ายในการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่กำหนดในระเบียบ ก.บ.ศ. กรณีมีผู้แจ้งความนำจับหรือเจ้าหน้าที่

ร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ผู้จับหลายราย ให้ศาลสั่งแบ่งจ่ายเงินสินบนหรือเงินรางวัลแก่ผู้มีสิทธิได้รับเท่ากันทุกราย และผู้ที่ได้รับเงินในลักษณะอย่างเดียวกันตามกฎหมายอื่นแล้ว ไม่มีสิทธิได้รับเงินสินบนหรือเงินรางวัลตามพระราชบัญญัตินี้ โดยคำสั่งของศาลเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนหรือเงินรางวัลให้เป็นที่สุด (ร่างมาตรา ๘)

“มาตรา ๘ การขอรับเงินสินบนหรือเงินรางวัลตามมาตรา ๗ ให้ผู้แจ้งความนำจับหรือเจ้าหน้าที่ผู้จับยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นที่ได้ออกหมายปล่อยภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ส่งตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยต่อศาล โดยผู้ร้องต้องแสดงพยานหลักฐานที่น่าเชื่อถือว่าตนเองเป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินดังกล่าว และหากศาลพิจารณาเห็นว่าคำร้องนั้นฟังได้ ให้ศาลมีอำนาจสั่งจ่ายเงินสินบนแก่ผู้แจ้งความนำจับหรือเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ผู้จับตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงความยากง่ายในการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่กำหนดในระเบียบ ก.บ.ศ. โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง และประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ถ้ามีผู้แจ้งความนำจับหรือเจ้าหน้าที่ผู้จับหลายราย ให้ศาลสั่งแบ่งจ่ายเงินสินบนหรือเงินรางวัลแก่ผู้มีสิทธิได้รับเท่ากันทุกราย

ผู้ที่ได้รับเงินในลักษณะอย่างเดียวกันตามกฎหมายอื่นแล้ว ไม่มีสิทธิได้รับเงินสินบนหรือเงินรางวัลตามพระราชบัญญัตินี้

คำสั่งของศาลตามมาตรา นี้ให้เป็นที่สุด”

๗.๖ กำหนดให้การเบิกจ่ายค่าตอบแทน ค่าใช้จ่าย เงินสินบนและเงินรางวัล ให้เบิกจ่ายจากเงินค่าปรับตามคำพิพากษาในคดีอาญาก่อนนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน โดยวิธีการเบิกจ่ายและรับเงินดังกล่าวให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.บ.ศ. กำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง และประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ร่างมาตรา ๙)

“มาตรา ๙ การเบิกจ่ายค่าตอบแทน ค่าใช้จ่าย เงินสินบน และเงินรางวัลแก่ผู้มีสิทธิได้รับตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เบิกจ่ายเงินค่าปรับตามคำพิพากษาในคดีอาญาก่อนนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

วิธีการเบิกจ่ายและรับเงินตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.บ.ศ. กำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง และประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

ร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ส่วนที่ ๒

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

ร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนี

การปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

เรื่องเสร็จที่ ๒๒๑/๒๕๖๐

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ประกอบร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนี
การปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....*

สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือที่ นร ๐๕๐๓/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๙ อนุมัติหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการบังคับตามคำสั่งศาล ในคดีอาญา พ.ศ. .... ตามที่สำนักงานศาลยุติธรรมเสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ตรวจสอบพิจารณา โดยให้ความเห็นของกระทรวงการคลัง กระทรวงยุติธรรม และสำนักงานฯ ไปประกอบการพิจารณาด้วย แล้วส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ก่อนเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เสนอให้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) พิจารณา โดยมีผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) กระทรวงยุติธรรม (สำนักงานกิจการยุติธรรม) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานศาลยุติธรรม และสำนักงานอัยการสูงสุดเป็นผู้ชี้แจงรายละเอียด และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นสมควร จัดทำบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบร่างพระราชบัญญัติดังต่อไปนี้

๑. หลักการของร่างพระราชบัญญัติที่สำนักงานศาลยุติธรรมเสนอ

๑.๑ กำหนดให้ศาลมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลใดเป็นผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว โดยมีคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม การแต่งตั้ง และการปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบที่ ก.บ.ศ. กำหนด (ร่างมาตรา ๔)

๑.๒ กำหนดให้ผู้ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวมีสิทธิได้รับ ค่าตอบแทนและค่าใช้จ่าย แต่บุคคลดังกล่าวต้องไม่ใช่เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการกำกับ ดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว ผู้ประกัน หรือบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของหลักประกันในการขอปล่อยตัวชั่วคราว (ร่างมาตรา ๕)

๑.๓ กำหนดให้ผู้แจ้งความนำจับมีสิทธิได้รับเงินสินบน และเจ้าหน้าที่ผู้จับมีสิทธิได้รับเงิน รางวัล เมื่อมีการจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวในชั้นศาลซึ่งหลบหนีและได้ส่งตัว ต่อศาลแล้ว (ร่างมาตรา ๗)

๑.๔ กำหนดหลักเกณฑ์การขอรับเงินค่าตอบแทนและค่าใช้จ่าย เงินสินบนหรือเงินรางวัล โดยการยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้น (ร่างมาตรา ๖ และร่างมาตรา ๘)

* ที่มา : ข้อมูลจาก สำนักงานศาลยุติธรรม ณ วันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๐

๑.๕ กำหนดให้เบิกจ่ายเงินค่าตอบแทน ค่าใช้จ่าย เงินสินบน และเงินรางวัลจากเงินค่าปรับ ตามคำพิพากษาในคดีอาญาก่อนนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน โดยวิธีการเบิกจ่ายและรับเงิน ให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.บ.ศ. กำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง (ร่างมาตรา ๙ และร่างมาตรา ๑๐)

๒. ข้อสังเกตและความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ หน่วยงานที่เห็นด้วย

๒.๑.๑ สำนักงานอัยการสูงสุดพิจารณาแล้ว เห็นชอบด้วยในหลักการของ ร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว

๒.๑.๒ ฝ่ายกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการบังคับตามคำสั่งศาล ในคดีอาญา พ.ศ. .... มีหลักการเป็นการแต่งตั้งให้บุคคลเป็นผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวเป็นการเสริม ให้มาตรการปล่อยชั่วคราวในคดีอาญามีประสิทธิภาพในการบังคับตามคำสั่งศาลมากยิ่งขึ้น โดยจะทำให้ ผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว เกิดความเกรงกลัวไม่กล้าหลบหนีประกันและลดแรงจูงใจในการหลบหนี ประกันให้น้อยลง ซึ่งจะทำให้บรรลุมิติประสงค์สำคัญของการปล่อยชั่วคราวนับว่ามีเหตุผลและ ความเหมาะสม จึงเห็นชอบเสนอคณะรัฐมนตรี

๒.๑.๓ สำนักงานตำรวจแห่งชาติพิจารณาแล้ว เห็นชอบด้วยหลักการของ ร่างกฎหมายดังกล่าว

๒.๑.๔ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้พิจารณาแล้ว เห็นควรให้ความเห็นชอบในหลักการร่างพระราชบัญญัติการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการบังคับ ตามคำสั่งศาลในคดีอาญา พ.ศ. .... เพื่อกำหนดให้มีผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวในชั้นศาล ทำหน้าที่ กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ศาลกำหนดเพื่อป้องกันผู้ต้องหาหรือจำเลย ที่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวหลบหนี โดยให้นำเงินค่าปรับตามคำพิพากษาในคดีอาญามาใช้เป็น ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการกำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวและการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนี ในชั้นศาล ซึ่งเป็นมาตรการที่จะนำผู้ถูกปล่อยชั่วคราวกลับมาสู่การพิจารณาคดี อันจะทำให้การพิจารณา พิพากษาคดีดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๒ หน่วยงานที่มีความเห็นเพิ่มเติมหรือมีข้อสังเกต

๒.๒.๑ กระทรวงการคลังพิจารณาแล้ว เห็นว่าเพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีดำเนิน ไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงสมควรที่คณะรัฐมนตรีจะให้ความเห็นชอบในหลักการร่างพระราชบัญญัติ การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการบังคับตามคำสั่งศาลในคดีอาญา พ.ศ. .... สำหรับประเด็นการจ่ายเงิน ค่าตอบแทน ค่าใช้จ่าย เงินสินบน และเงินรางวัลแก่ผู้มีสิทธิได้รับจากเงินค่าปรับตามคำพิพากษา ในคดีอาญา เนื่องจากพระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ. ๒๔๙๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติมกำหนดให้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีอำนาจกำหนดข้อบังคับอนุญาตให้ส่วนราชการใด ๆ หักจ่ายจาก เงินที่จะต้องส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินเพื่อจ่ายเป็นสินบนรางวัลหรือค่าใช้จ่ายในการจัดให้ได้มา

ซึ่งเงินอันพึงต้องชำระให้แก่รัฐบาลได้ และเพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกับหน่วยงานอื่นที่มีการจ่ายเงิน ในลักษณะเดียวกันจึงเห็นควรให้สำนักงานศาลยุติธรรมดำเนินการตามพระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ. ๒๔๙๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ดังนั้น จึงไม่มีความจำเป็นต้องบัญญัติร่างมาตรา ๙ ไว้ใน ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว

๒.๒.๒ กระทรวงยุติธรรมพิจารณาแล้ว เห็นชอบในหลักการของพระราชบัญญัติ การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการบังคับตามคำสั่งศาลในคดีอาญา พ.ศ. .... ที่สำนักงานศาลยุติธรรมเสนอ ซึ่งจะมีมาตรการในการช่วยป้องกันการหลบหนีหรือภัยอันตรายหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจาก การปล่อยชั่วคราวและเป็นประโยชน์ในการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยกลับมาดำเนินคดี อันจะส่งผลดีต่อการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมของประเทศ แต่อย่างไรก็ตาม สมควรได้พิจารณา ในประเด็นเกี่ยวกับความซ้ำซ้อนกับเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมาย อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ ของบุคคลผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว ซึ่งไม่ใช่เจ้าพนักงานตามกฎหมายงบประมาณและความคุ้มค่า หลักเกณฑ์การปล่อยชั่วคราวของเจ้าพนักงานหรือศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา สิทธิของบุคคลผู้แจ้งความนำจับในชั้นพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ ประกอบการพิจารณาด้วย

๒.๒.๓ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีข้อสังเกต ดังนี้

(๑) หลักการของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ที่กำหนดให้กรณีที่ศาลมีอำนาจ แต่งตั้งบุคคลใดให้ทำหน้าที่กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดตาม มาตรา ๔ นั้น ถือเป็นการแบ่งเบาภาระของเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติว่าด้วยการปล่อยชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เช่น การกำหนดหลักเกณฑ์การปล่อยชั่วคราวที่ให้ศาลพิจารณาถึงความหนักเบาแห่งข้อหา พฤติการณ์ แห่งคดี ความเชื่อถือของผู้ร้องขอประกันหรือหลักประกัน ผู้ต้องหาหรือจำเลยน่าจะหลบหนี หรือภัยอันตรายหรือความเสียหายที่จะเกิดจากการปล่อยชั่วคราว (มาตรา ๑๐๘ วรรคหนึ่ง) เหตุที่จะ ไม่ปล่อยชั่วคราว เช่น ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนี จะไม่ยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือจะไปก่อเหตุ อันตรายประการอื่น (มาตรา ๑๐๘/๑) การถามความเห็นจากพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาลก่อนปล่อยชั่วคราว (มาตรา ๑๐๙) การกำหนดหลักเกณฑ์การปล่อยชั่วคราวที่มีประกันและ ไม่มีประกัน (มาตรา ๑๑๐ และมาตรา ๑๑๑) การกำหนดแบบของสัญญาประกันที่กำหนดเงื่อนไข ให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวหรือผู้ประกันต้องปฏิบัติตามนัดหรือหมายเรียกของเจ้าพนักงานหรือศาลซึ่งสั่งให้ ปล่อยชั่วคราว และในกรณีที่มีการผิดสัญญาจะต้องใช้เงินเป็นจำนวนที่ระบุไว้ (มาตรา ๑๑๒) การกำหนดระยะเวลาการปล่อยชั่วคราว (มาตรา ๑๑๓) การกำหนดประเภทหลักประกัน (มาตรา ๑๑๔) และการกำหนดแนวทางปฏิบัติของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจและบุคคลซึ่งทำสัญญาประกัน หรือเป็นหลักประกันในการจับตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หนีหรือจะหลบหนีในชั้นปล่อยชั่วคราว หรือการที่ศาลสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัด การเดินทางของผู้ถูกปล่อยชั่วคราว (มาตรา ๑๑๗)

(๒) การกำหนดให้ผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมีสิทธิได้รับเงินค่าตอบแทน และค่าใช้จ่ายตามร่างมาตรา ๕ และผู้แจ้งความนำจับมีสิทธิได้รับเงินสินบนและเจ้าหน้าที่ผู้จับมีสิทธิได้รับเงินรางวัลตามร่างมาตรา ๗ โดยเงินค่าตอบแทน ค่าใช้จ่าย เงินสินบน และเงินรางวัลดังกล่าว ให้เบิกจ่ายจากเงินค่าปรับตามคำพิพากษาในคดีอาญาก่อนนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินตามร่างมาตรา ๙ ย่อมจะมีผลกระทบต่อเงินรายได้ของแผ่นดิน จึงสมควรรับฟังความเห็นของกระทรวงการคลังเพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

(๓) ชื่อร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ยังไม่สอดคล้องกับเนื้อหาของร่างกฎหมายที่กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว โดยกำหนดให้ศาลแต่งตั้งผู้กำกับดูแลผู้ได้รับการปล่อยชั่วคราว และการให้เงินสินบนแก่ผู้แจ้งความนำจับและให้เงินรางวัลแก่เจ้าพนักงานผู้จับกรณีผู้ถูกปล่อยชั่วคราวหลบหนี

๓.สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติที่ผ่านการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) ได้ตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการบังคับตามคำสั่งศาลในคดีอาญา พ.ศ. .... โดยได้นำความเห็นและข้อสังเกตของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาประกอบการพิจารณาแล้ว สรุปผลการพิจารณาได้ ดังนี้

๓.๑ ชื่อร่างพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๑) แก้ไขเป็น “พระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....” เพื่อใช้ชื่อร่างพระราชบัญญัติสอดคล้องกับเนื้อหาของกฎหมาย

๓.๒ บทนิยาม (ร่างมาตรา ๗)

๓.๒.๑ แก้ไขความหมายในบทนิยามคำว่า “ผู้แจ้งความนำจับ” ไม่ให้หมายถึงบุคคลซึ่งเป็นหลักประกันหรือบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของหลักประกัน เนื่องจากบุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องกำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด รวมถึงการจับตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวซึ่งหลบหนีด้วย จึงไม่สามารถเป็นผู้แจ้งความนำจับอันจะทำให้มีสิทธิได้รับเงินสินบนได้

๓.๒.๒ แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “เจ้าหน้าที่ผู้จับ” ให้หมายความรวมถึงราษฎรผู้จับตามที่เจ้าพนักงานผู้จัดการตามหมายจับขอความช่วยเหลือด้วย เนื่องจากอาจมีบางกรณีที่ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวหลบหนีหรือจะหลบหนีและเจ้าพนักงานไม่สามารถจับผู้ต้องหาหรือจำเลยได้ทัน จึงขอให้ราษฎรช่วยจับ ซึ่งมีหลักการทำนองเดียวกับมาตรา ๘๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๓.๓ การแต่งตั้งผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว (ร่างมาตรา ๔) ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ปล่อยตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยชั่วคราว ศาลอาจมีคำสั่งแต่งตั้งผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดให้ และเพื่อให้เกิดความชัดเจน ได้นำหลักการตามร่างมาตรา ๕ ววรรคสอง ที่กำหนดให้เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการกำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว ผู้ประกัน หรือเจ้าของหลักประกันในการขอปล่อยชั่วคราว ซึ่งไม่มีสิทธิรับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายจากการเป็นผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว มากำหนดเป็นลักษณะต้องห้ามในวรรคสองว่า ผู้กำกับดูแล

ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวต้องไม่ใช่เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว ผู้ประกัน บุคคลซึ่งเป็นหลักประกัน หรือบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของหลักประกันในการขอลปล่อยชั่วคราว เนื่องจากบุคคลดังกล่าวเป็นบุคคลที่มีหน้าที่โดยตรงในการกำกับดูแลผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับ การปล่อยชั่วคราว นอกจากนี้ ได้กำหนดให้การกำหนดคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม การแต่งตั้ง และการปฏิบัติหน้าที่ของผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวตามร่างมาตรา ๔ วรรคสองเดิม (วรรคสามใหม่) ซึ่งกำหนดให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.บ.ศ. กำหนด ต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา เพื่อเป็นการ เผยแพร่ให้ประชาชนทั่วไปทราบถึงหลักเกณฑ์การแต่งตั้งผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว

๓.๔ สิทธิได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายของผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว (ร่างมาตรา ๕) แก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำในร่างวรรคหนึ่ง โดยเพิ่มข้อความให้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่า ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งตามมาตรา ๔ คือ ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว และเพิ่มข้อความในตอนท้ายเพื่อกำหนด ข้อยกเว้นว่า ในกรณีที่ผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามสมควรแก่กรณี ไม่มีสิทธิ ได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่าย

๓.๕ การขอรับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่าย (ร่างมาตรา ๖) แก้ไขให้ผู้กำกับดูแล ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวยื่นคำร้องเพื่อขอรับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายต่อศาลชั้นต้นที่ได้ออกหมายปล่อย เนื่องจาก การกำหนดให้ยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นที่พิจารณาคดี อาจมีปัญหากรณีของผู้ต้องหาที่ยังไม่ได้ เข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีของศาล และศาลที่มีอำนาจพิจารณาจ่ายเงินดังกล่าว ควรเป็นศาลชั้นต้น ที่ออกหมายปล่อยผู้ต้องหาหรือจำเลย นอกจากนี้ ได้แก้ไขให้การยื่นคำร้องให้ยื่นนับแต่วันที่เสร็จสิ้น การปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวแทนการเสร็จสิ้นภารกิจ เพื่อให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น

๓.๖ การขอรับเงินสินบนหรือเงินรางวัล (ร่างมาตรา ๘) แก้ไขให้ผู้แจ้งความนำจับหรือ เจ้าหน้าที่ผู้จับยื่นคำร้องเพื่อขอรับเงินสินบนหรือเงินรางวัลต่อศาลชั้นต้นที่ได้ออกหมายปล่อย เนื่องจากศาลชั้นต้นที่ออกหมายปล่อยควรเป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาจ่ายเงินสินบนหรือเงินรางวัล ไม่ใช่ศาลที่ออกหมายจับ และเพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขเขตอำนาจศาลตามร่างมาตรา ๖

๓.๗ การเบิกจ่ายค่าตอบแทน ค่าใช้จ่าย เงินสินบน และเงินรางวัล (ร่างมาตรา ๙) กระทรวงการคลังเสนอให้ตัดร่างมาตรานี้ออก เนื่องจากพระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ. ๒๕๙๑ กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีอำนาจกำหนดข้อบังคับอนุญาตให้ส่วนราชการใด ๆ หักรายจ่ายจากเงินที่จะต้องส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินเพื่อจ่ายเป็นสินบนรางวัล และเพื่อให้เป็นไป ในแนวทางเดียวกับหน่วยงานอื่นที่มีการจ่ายเงินในลักษณะเดียวกัน

คณะกรรมการฯ พิจารณาแล้ว เห็นว่า การเบิกจ่ายเงินตามร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นและต้องเบิกจ่ายอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การดำเนินการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม มีประสิทธิภาพ การดำเนินการตามพระราชบัญญัติเงินคงคลังฯ ที่ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงการคลังอนุญาตเป็นครั้ง ๆ อาจไม่มีความต่อเนื่อง เพราะขึ้นอยู่กับนโยบายการเงินการคลัง ในขณะนั้น คณะกรรมการฯ จึงคงหลักการร่างมาตรานี้ตามร่างฯ ที่สำนักงานศาลยุติธรรมเสนอ

๓.๘ วิธีการเบิกจ่ายค่าตอบแทน ค่าใช้จ่าย เงินสินบน และเงินรางวัล (ร่างมาตรา ๙ วรรคสอง) คณะกรรมการฯ เห็นว่า ระเบียบที่ ก.บ.ศ. กำหนดเกี่ยวกับวิธีการเบิกจ่ายและรับเงินตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ควรต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา เพื่อเป็นการเผยแพร่ให้ประชาชนทั่วไปทราบถึงหลักเกณฑ์การเบิกจ่ายค่าตอบแทน ค่าใช้จ่าย เงินสินบน และเงินรางวัล

๔. ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ

ร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราว โดยศาล พ.ศ. .... เป็นกฎหมายที่กำหนดมาตรการในการกำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวและการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีในระหว่างที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวและการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยกลับมาดำเนินคดีตามกฎหมายได้ ส่งผลให้การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

ข้อมูลพื้นฐานร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนี
การปล่อยตัวชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....
เรื่อง : การขอปล่อยชั่วคราวต่อศาล (การขอประกันตัว)*

๑. การขอปล่อยชั่วคราวต่อศาลคืออะไร

การขอปล่อยชั่วคราว คือ การยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้พิจารณาปล่อยผู้ต้องหาหรือจำเลยชั่วคราวโดยไม่ต้องมีประกัน หรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกัน ภายในระยะเวลาที่กำหนด

๒. การขอปล่อยชั่วคราวเป็นเรื่องยุ่งยากหรือไม่

ไม่ยุ่งยาก ศาลยุติธรรมได้จัดเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ไว้ทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือตั้งแต่ให้คำแนะนำในขั้นตอนการขอประกันตัว และแนะนำวิธีการเขียนคำร้องขอประกันตัว^๑ ผู้ขอประกัน^๒ ติดต่อขอคำแนะนำและทำคำขอประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยด้วยตนเองได้ทุกขั้นตอน ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์จะแนะนำวิธีปฏิบัติที่ถูกต้องโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายหรือค่าธรรมเนียมแต่อย่างใด ข้อควรระวัง การติดต่อนายประกันอาชีพจะทำให้เสียค่าใช้จ่ายสูงและอาจถูกหลอกลวงได้

๓. การขอปล่อยชั่วคราวทำได้ในชั้นใดบ้าง

ทำได้ดังนี้

๓.๑ ชั้นฝากขัง ขอปล่อยชั่วคราวได้เมื่อผู้ต้องหาถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือพนักงานอัยการนำตัวมาขออนุญาตศาลฝากขังระหว่างที่ยังสอบสวนไม่แล้วเสร็จ

๓.๒ ชั้นพิจารณาคดีของศาลชั้นต้น เมื่อผู้ต้องหาถูกพนักงานอัยการฟ้องต่อศาลแล้วก็จะเปลี่ยนฐานะจากผู้ต้องหาเป็นจำเลย จึงมีสิทธิขอปล่อยชั่วคราวต่อศาลได้ หรือในคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์เมื่อศาลประทับฟ้องแล้วจะขอปล่อยชั่วคราวก่อนวันนัด ในวันนัดหรือหลังจากวันนัดที่ระบุในหมายเรียกให้มาแก้คดีก็ได้

๓.๓ ชั้นอุทธรณ์หรือฎีกา กรณีที่จำเลยถูกขังหรือจำคุกโดยผลของคำพิพากษาศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ หรือศาลอุทธรณ์ภาค จะขอปล่อยชั่วคราวก่อนที่จะยื่นอุทธรณ์หรือยื่นฎีกาพร้อมกันหรือหลังจากยื่นอุทธรณ์หรือยื่นฎีกาก็ได้แล้วแต่กรณี

ทั้งนี้ การปล่อยชั่วคราวในชั้นใดใช้ได้เฉพาะชั้นนั้น เมื่อชั้นของการขอปล่อยชั่วคราวเปลี่ยนไปต้องยื่นขอปล่อยชั่วคราวใหม่

---

* ที่มา : เว็บไซต์สำนักงานศาลยุติธรรม, กองการต่างประเทศ สำนักงานศาลยุติธรรม, ศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่เว็บไซต์ http://www.coj.go.th/en/pdf/provisional_release.pdf.

^๑ คำร้องขอให้ปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย

^๒ ใช้แทนคำว่าผู้ร้องขอประกันหรือผู้ประกัน

๔. ใครบ้างมีสิทธิยื่นคำร้องขอประกันตัว

๔.๑ ผู้ต้องหาหรือจำเลย

๔.๒ ผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้อง (เช่น บุพการี ผู้สืบสันดาน สามเณร ภริยา ญาติพี่น้อง ผู้บังคับบัญชา นายจ้าง บุคคลที่เกี่ยวข้องโดยทางสมรส บุคคลที่ศาลเห็นว่ามีความสัมพันธ์ใกล้ชิด เสมือนเป็นญาติพี่น้อง หรือมีความสัมพันธ์ในทางอื่นที่ศาลเห็นสมควรให้ประกันได้) หรือนิติบุคคล (เช่น บริษัท ห้างหุ้นส่วนจำกัด) สำหรับกรณีผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นกรรมการ ผู้แทน ตัวแทน หุ้นส่วน พนักงานหรือลูกจ้างของนิติบุคคลนั้น

๕. การขอลปล่อยชั่วคราวจะต้องเตรียมเอกสารอะไรบ้าง

เอกสารประกอบคำร้องขอประกันตัวมีดังนี้

๕.๑ บัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๕.๒ ทะเบียนบ้าน

๕.๓ กรณีผู้ขอประกันมีคู่สมรสจะต้องแสดงเอกสารเพิ่มเติม ได้แก่

๕.๓.๑ บัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐและทะเบียนบ้าน

ของคู่สมรส

๕.๓.๒ ใบสำคัญการสมรส

๕.๓.๓ หนังสือให้ความยินยอมของคู่สมรส

๕.๔ กรณีชื่อเจ้าของหลักทรัพย์ไม่ตรงกับที่ปรากฏในหลักทรัพย์ จะต้องแสดงเอกสารเพิ่มเติม ได้แก่

๕.๔.๑ หนังสือรับรองว่าเป็นบุคคลเดียวกันหรือหลักฐานการเปลี่ยนชื่อตัวชื่อสกุล

๕.๔.๒ ใบสำคัญการสมรส

๕.๕ กรณีผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นชาวต่างประเทศ หากมีหนังสือเดินทาง (Passport) ต้องนำมาแสดงด้วย หากเอกสารที่ต้องนำมาในวันยื่นคำร้องขอประกันตัวไม่ครบถ้วนผู้ขอประกันอาจขอผิดผ่อนต่อศาลเพื่ออนุญาตให้นำมาส่งในภายหลังได้

๖. หลักประกันใดบ้างที่สามารถใช้ประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยได้

๖.๑ เงินสด

๖.๒ หลักทรัพย์อื่น เช่น

๖.๒.๑ โฉนดที่ดิน หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓ ก. หรือ น.ส.๓)

๖.๒.๒ พันธบัตรรัฐบาล สลากออมสิน บัตรหรือสลากออมทรัพย์ทวีสินของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ตัวแลกเงินที่ธนาคารเป็นผู้จ่ายและธนาคารผู้จ่ายได้รับรองตลอดไปแล้ว ตัวสัญญาใช้เงินที่ธนาคารเป็นผู้ออกตัว หรือเช็คที่ธนาคารเป็นผู้สั่งจ่าย (แคชเชียร์เช็ค) หรือเช็คที่ธนาคารรับรองแล้ว

๖.๒.๓ สมุดเงินฝากประจำหรือใบรับเงินฝากประจำของธนาคาร

๖.๒.๔ หนังสือค้ำประกันหรือหนังสือรับรองของธนาคาร

๖.๒.๕ หนังสือรับรองของบริษัทประกันภัย

๖.๒.๖ ในบางกรณีอาจใช้หลักประกันต่อไปนี้ได้

- (๑) ทะเบียนรถยนต์หรือทะเบียนรถจักรยานยนต์
- (๒) ภ.บ.ท.๕ ส.ค.๑ น.ส.๒ หรือ สปก.
- (๓) บ้านพักอาศัย
- (๔) หลักทรัพย์ที่ติดจำนองหรือมีภาระติดพัน

๖.๓ บุคคลเป็นหลักประกันโดยแสดงหลักทรัพย์

๖.๔ ส่วนราชการ ตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการช่วยเหลือข้าราชการหรือลูกจ้างของทางราชการที่ต้องหาค้ำประกัน

๖.๕ ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ข้าราชการการเมืองหรือทนายความใช้ตำแหน่งเป็นหลักประกันเฉพาะตนเองหรือญาติใกล้ชิด โดยสามารถทำสัญญาประกันได้ในวงเงินไม่เกิน ๑๐ เท่าของอัตราเงินเดือนหรือรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

๖.๖ ผู้ประกอบวิชาชีพ เช่น แพทย์ เภสัชกร พยาบาล วิศวกร สถาปนิก ผู้สอบบัญชีครุ ผู้ประกอบวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชน ฯลฯ เมื่อตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลย อาจใช้ตนเองเป็นหลักประกันได้ สำหรับกรณีความผิดที่ถูกกล่าวหาเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่หรือการปฏิบัติงานในการประกอบวิชาชีพ โดยสามารถทำสัญญาประกันได้ในวงเงินไม่เกิน ๑๕ เท่าของอัตราเงินเดือนหรือรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

๗. การนำหลักประกันมาใช้ในการขอประกันตัวจะต้องทำอย่างไร

๗.๑ กรณีใช้โฉนดที่ดิน น.ส.๓ หรือ น.ส.๓ ก. ต้องมีหนังสือรับรองประเมินราคาที่ดินจากสำนักงานที่ดินจังหวัด หรือจากที่ว่าการอำเภอในเขตที่ดินตั้งอยู่แล้วแต่กรณี ซึ่งออกให้ภายในระยะเวลาไม่เกิน ๖ เดือน รับรองโดยเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดหรือผู้ปฏิบัติราชการแทนหรือผู้ทำการแทน กรณีรับรองโดยสำนักงานที่ดินอำเภอ ผู้รับรองราคาประเมินจะต้องเป็นนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้ทำการแทน หรือเจ้าหน้าที่บริหารงานที่ดินอำเภอ

๗.๒ กรณีใช้สมุดเงินฝากธนาคารต้องมีหนังสือรับรองยอดเงินฝากคงเหลือปัจจุบันจากสาขานาการที่เปิดบัญชี พร้อมระบุข้อความว่าธนาคารจะไม่ให้ถอนเงินจำนวนดังกล่าวไปจนกว่าจะได้รับคำสั่งเปลี่ยนแปลงจากศาล

๗.๓ กรณีใช้บุคคลตามข้อ ๖.๕ เป็นหลักประกัน ต้องมีหนังสือรับรองจากต้นสังกัดแสดงสถานะ ตำแหน่ง ระดับอัตราเงินเดือน และควรระบุให้ชัดเจนว่าจะนำไปประกันใคร หากมีภาระผูกพันในการทำสัญญาประกันหรือใช้ตนเองเป็นหลักประกันผู้อื่นไว้ ก็ให้แสดงภาระผูกพันนั้นด้วย

๗.๔ กรณีใช้ทะเบียนรถยนต์หรือทะเบียนรถจักรยานยนต์ ผู้ประกันต้องนำรถมาให้เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ศาลตรวจดูสภาพและประเมินราคา

๗.๕ กรณีใช้บ้านพักอาศัย ผู้ประกันควรต้องมีภาพถ่ายบ้าน และให้กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านมีหนังสือรับรองการประเมินราคาให้

๗.๖ กรณีใช้หลักทรัพย์ที่ติดจำนองหรือมีภาระติดพัน ผู้ขอประกันต้องแสดงได้ว่าราคาทรัพย์สินที่เกินจากจำนองหรือจากภาระติดพันมีจำนวนเพียงพอต่อการใช้เป็นหลักประกัน

๗.๗ กรณีบิดามารดาเป็นผู้ขอประกันบุตร ศาลอาจให้ประกันโดยไม่ต้องแสดงหลักทรัพย์ แต่ต้องมีหลักฐานยืนยันได้ว่าเป็นบุตร

หมายเหตุ กรณีหลักทรัพย์ที่นำมาในวันยื่นขอประกันตัวมีราคาไม่เพียงพอตามที่ศาลกำหนดวงเงินประกัน ศาลอาจอนุญาตให้ผู้ขอประกัน ผัดผ่อนนำหลักทรัพย์มาเพิ่มเติมให้ครบในภายหลังได้

๘. การมอบอำนาจให้บุคคลอื่นมาขอปล่อยชั่วคราวต้องทำอย่างไร

เจ้าของหลักทรัพย์ที่ประสงค์จะมอบอำนาจให้บุคคลอื่นยื่นคำร้องขอประกันตัว ต้องทำหนังสือมอบอำนาจ ณ ที่ว่าการอำเภอที่มีภูมิลำเนาหรือหลักทรัพย์ตั้งอยู่ โดยให้นายอำเภอหรือผู้รักษาราชการแทนลงลายมือชื่อและประทับตราประจำตำแหน่งรับรองการมอบอำนาจ หรือทำหนังสือมอบอำนาจต่อหน้าเจ้าหน้าที่ศาล พร้อมทั้งนำบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐและสำเนาทะเบียนบ้านของผู้มอบอำนาจและผู้รับมอบอำนาจมาด้วย ทั้งนี้ บางศาลจะไม่อนุญาตให้เจ้าของหลักทรัพย์มอบอำนาจให้บุคคลอื่นยื่นคำร้องขอประกันตัวครั้งแรก และบางศาลอาจอนุญาตเฉพาะนำหลักทรัพย์มาประกันญาติพี่น้องเพื่อป้องกันการหลอกลวงเอาทรัพย์สินของผู้อื่นมาหาผลประโยชน์จากการประกันผู้ต้องหาหรือจำเลย

๙. การขอปล่อยชั่วคราวโดยใช้หนังสือรับรองของบริษัทประกันภัยคืออะไร

คือ การใช้หนังสือรับรองที่ออกโดยบริษัทประกันภัยมาวางเป็นหลักประกันในการขอประกันตัว หรือที่เรียกว่า “การประกันภัยอิสรภาพ” มี ๒ แบบ คือ

แบบที่ ๑ การทำประกันภัยอิสรภาพก่อนมีการกระทำความผิดเป็นกรณีที่บุคคลทั่วไปประสงค์จะมีหลักทรัพย์ในการขอประกันตัวไว้ล่วงหน้าเนื่องจากตนเองมีความเสี่ยงหรือมีโอกาสที่จะกระทำความผิดทางอาญาโดยประมาท เช่น ผู้ขับขี่รถ แพทย์ ผู้รับจ้างงานก่อสร้าง หากในระหว่างระยะเวลาคุ้มครองเกิดเหตุกระทำความผิดขึ้น ซึ่งอาจจะต้องถูกควบคุมตัวระหว่างดำเนินคดีบุคคลดังกล่าวสามารถใช้หนังสือรับรองเป็นหลักประกันวางต่อศาลเพื่อขอประกันตัวตนเองได้

แบบที่ ๒ การทำประกันภัยอิสรภาพหลังมีการกระทำความผิดเป็นกรณีที่บุคคลตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาแล้ว และจะถูกควบคุมตัวหรือถูกควบคุมตัวแล้ว ประสงค์จะหาหลักทรัพย์เพื่อนำไปขอประกันตัวตนเอง บุคคลดังกล่าวหรือเพื่อนหรือญาติสามารถติดต่อขอซื้อประกันภัยอิสรภาพกับบริษัทประกันภัยได้ โดยบริษัทจะออกกรมธรรม์และหนังสือรับรองให้ตามจำนวนเงินเอาประกันภัย บุคคลดังกล่าวสามารถนำหนังสือรับรองนั้นไปใช้เป็นหลักทรัพย์ในการขอประกันตัวต่อศาลได้ ซึ่งปกติสามารถขอทำประกันภัยอิสรภาพได้ทุกข้อหาความผิดเว้นแต่ความผิดที่เกี่ยวกับการจำหน่ายยาเสพติดให้โทษ เมื่อได้รับหนังสือรับรองแล้ว ผู้เอาประกันภัยควรตรวจสอบชื่อ ชื่อสกุลฐานความผิด วงเงินประกัน และรายละเอียดอื่นๆ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและเมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวแล้วจะต้องแจ้งวงเงินประกันให้บริษัทประกันภัยทราบโดยเร็ว

นอกจากการประกันภัยอิสรภาพดังกล่าวแล้ว ยังมีการประกันภัยอีกแบบหนึ่งเรียกว่า การประกันภัยการประกันตัวผู้ขับขี่รถยนต์ ซึ่งบริษัทประกันภัยขายเป็นแบบความคุ้มครองเพิ่มเติม แบนทำกรรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจซึ่งสามารถใช้หนังสือรับรองเป็นหลักทรัพย์ในการขอ ประกันตัวผู้ขับขี่รถยนต์ได้เช่นกัน

ข้อสังเกต

บริษัทประกันภัยจะคืนเบี้ยประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัยในกรณี ดังนี้

(๑) กรรมธรรม์ประกันภัยอิสรภาพก่อนกระทำความผิด คืนเบี้ยประกันภัยกรณีเดียว คือ เมื่อผู้เอาประกันภัยเสียชีวิต และในระยะเวลาระหว่างเอาประกันภัยไม่มีการเรียกร้องให้ประกันตัว แต่ถ้าผู้เอาประกันภัยใช้หนังสือรับรองเพื่อประกันตัวไปแล้ว แต่ยังไม่เต็มวงเงินที่ระบุไว้หน้าตาราง กรรมธรรม์ ผู้เอาประกันภัยสามารถขอหนังสือรับรองฉบับใหม่ตามวงเงินส่วนที่เหลือโดยแจ้งเป็นหนังสือ ไปยังบริษัทประกันภัยได้

(๒) กรรมธรรม์ประกันภัยอิสรภาพหลังกระทำความผิด คืนเบี้ยประกันภัย ๕ กรณี ดังนี้

ก. หากศาลไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว บริษัทประกันภัยจะคืน

เบี้ยประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัยโดยหักค่าใช้จ่ายในการดำเนินการไว้ ๕๐๐ บาท

ข้อสังเกต

ในกรณีไม่แน่ใจว่าศาลจะอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวหรือไม่ผู้ขอประกันควรยื่นคำร้องขอประกันตัวต่อศาลเพื่อให้มีคำสั่งก่อน เมื่อศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวแล้วจึงไปติดต่อขอซื้อ ประกันภัยอิสรภาพ

ข. หากศาลอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว แต่ภายหลังในระหว่างระยะเวลาประกันภัย ศาลได้มี คำสั่งให้ถอนหรือยกเลิกการให้ปล่อยชั่วคราวหรือผู้เอาประกันภัยไม่ประสงค์จะประกันตัวอีกต่อไป บริษัทประกันภัยจะคืนเบี้ยประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัยร้อยละ ๒๐ ของเบี้ยประกันภัย

ค. หากผู้เอาประกันภัยเสียชีวิต ในระหว่างระยะเวลาประกันภัย โดยมีได้มีการผิดสัญญา ประกันตัว บริษัทประกันภัยจะคืนเบี้ยประกันภัยทั้งหมดให้กับทายาทของผู้เอาประกันภัย

ง. หากผู้เอาประกันภัยไม่ผิดสัญญาประกันตัวจนสิ้นสุดระยะเวลาประกันภัยบริษัท ประกันภัยจะคืนเบี้ยประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัยร้อยละ ๒๐ของเบี้ยประกันภัย

จ. หากกรณีที่ผู้เอาประกันภัยได้ใช้หนังสือรับรองเพื่อประกันตัวไปแล้ว แต่ยังไม่เต็มวงเงิน ที่ระบุไว้ในหน้าตารางกรรมธรรม์ บริษัทประกันภัยจะคืนเบี้ยประกันภัยส่วนที่เกินจำนวนเงินที่จะต้อง รับผิดชอบตามสัญญาประกันตัวให้

๑๐. กรณีเคยขอปล่อยชั่วคราวไว้แล้ว หากต้องการขอปล่อยชั่วคราวต่อไปจะใช้หลักทรัพย์เดิมได้หรือไม่

๑๐.๑ กรณีใช้เงินสดหรือหลักทรัพย์อื่นเป็นหลักประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยที่เคยขอ ปล่อยชั่วคราวไว้ต่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการและยังไม่ได้รับหลักทรัพย์คืน หากประสงค์ จะขอปล่อยชั่วคราวต่อไปสามารถยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ถือเอาเงินสดหรือหลักทรัพย์นั้น เป็นหลักประกันต่อไปได้

๑๐.๒ กรณีใช้บุคคลเป็นหลักประกันบุคคลที่เป็นหลักประกันอาจร้องขอให้ศาลอาจถือเอาบุคคลนั้นเป็นหลักประกันในการประกันต่อไปได้

๑๑. จะยื่นขอปล่อยชั่วคราวต่อศาลได้เมื่อใด

๑๑.๑ เมื่อตกเป็นผู้ต้องหาและพนักงานสอบสวนนำตัวมามัดฟ่อนหรือฝากขังต่อศาล

๑๑.๒ เมื่อตกเป็นจำเลย

๑๑.๒.๑ โดยพนักงานอัยการนำตัวไปฟ้องศาล

๑๑.๒.๒ ในคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ ศาลไต่สวนมูลฟ้องแล้วคดีมีมูล ศาลออกหมายเรียกจำเลยไปสอบคำให้การแก้คดี

๑๑.๓ เมื่อถูกขังตามหมายศาล เช่น ศาลออกหมายจับพยานที่ไม่มาศาลหรือจำเลยต้องคำพิพากษาให้จำคุกหรือกักขัง และคดียังอุทธรณ์ฎีกาได้

๑๑.๔ เมื่อถูกจำคุกตามคำพิพากษาในกรณีละเมิดอำนาจศาล

๑๒. อยากทราบว่าคดีที่จะขอประกันต้องใช้วงเงินประกันเท่าไร

สามารถขอตรวจสอบวงเงินประกันในการให้ประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยได้ที่เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์หรือเว็บไซต์ของศาล

๑๓. วิธีปฏิบัติในการขอปล่อยชั่วคราวต้องทำอย่างไร

ต้องทำดังนี้

๑๓.๑ ขอแบบพิมพ์คำร้องขอประกันตัวจากเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์

๑๓.๒ เขียนคำร้องขอประกันตัวได้เองโดยขอคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ หากผู้ขอประกันเขียนหนังสือไม่ได้ เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์จะบริการเขียนให้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

๑๓.๓ ให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยลงชื่อขอปล่อยชั่วคราวในคำร้องขอประกันตัวเว้นแต่ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่ได้ถูกควบคุมตัวอยู่ที่ศาล

๑๓.๔ ผู้ขอประกันยื่นคำร้องขอประกันตัวพร้อมหลักฐานต่างๆ ที่เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์

๑๓.๕ เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์จะตรวจคำร้องพร้อมหลักฐานและลงบัญชีรับเรื่องไว้เป็นหลักฐาน แล้วนำเสนอคำร้องต่อผู้พิพากษาเพื่อพิจารณาสั่งคำร้อง เมื่อผู้พิพากษาสั่งคำร้องแล้วจะส่งคำร้องขอประกันตัวคืนไปยังเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์

๑๓.๖ เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์จะแจ้งคำสั่งศาลให้ผู้ขอประกันทราบ

๑๓.๗ เมื่อศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวแล้ว ถ้าผู้ต้องหาหรือจำเลยถูกควบคุมตัวอยู่ที่ศาลและยังไม่มี การออกหมายควบคุมไว้ ก็ให้นำตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยออกจากห้องควบคุมในศาลได้เลย แต่ถ้าผู้ต้องหาหรือจำเลยถูกควบคุมตามหมายศาล เจ้าหน้าที่ก็จะนำหมายปล่อยไปปล่อย ณ ที่ถูกคุมขัง

๑๓.๘ ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะถูกปล่อยตัวในวันที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว

๑๓.๙ หากศาลไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว ผู้ขอประกันขอรับหลักทรัพย์คืนได้จากเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์

๑๓.๑๐ การขอปล่อยชั่วคราวจำเลยในระหว่างอุทธรณ์หรือฎีกาใช้หลักเกณฑ์เช่นเดียวกับที่กล่าวมาแล้ว

๑๔. จะยื่นคำร้องขอประกันตัวได้ที่ไหน

๑๔.๑ ให้ยื่นคำร้องขอประกันที่งานประชาสัมพันธ์และบริการประชาชนของศาลชั้นต้นที่พิจารณาคดีนั้น ยกเว้นศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ให้ยื่นที่ส่วนงานประชาสัมพันธ์และบริการประชาชนของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง สำหรับคดีที่เกิดในเขตกรุงเทพมหานคร นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ สมุทรสาคร นอกจากนี้ให้ยื่นที่งานประชาสัมพันธ์ของศาลจังหวัดนั้น

๑๔.๒ ศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาค ให้ยื่นที่กลุ่มงานคดี (รับฟ้อง)

๑๔.๓ ศาลฎีกา ให้ยื่นที่ส่วนคดี สำนักอำนวยการประจำศาลฎีกา

๑๕. ศาลใช้หลักเกณฑ์อะไรในการวินิจฉัยสั่งคำร้องขอประกันตัว

ศาลใช้ดุลพินิจโดยพิจารณาจากหลักเกณฑ์ต่างๆ^๓ ดังนี้

(๑) ความหนักเบาแห่งข้อหา

(๒) พยานหลักฐานที่ปรากฏแล้วมีเพียงใด

(๓) พฤติการณ์ต่าง ๆ แห่งคดีเป็นอย่างไร

(๔) เชื่อถือผู้ขอประกันหรือหลักประกันได้เพียงใด

(๕) ผู้ต้องหาหรือจำเลยน่าจะหลบหนีหรือไม่

(๖) ภัยอันตรายหรือความเสียหายที่จะเกิดจากการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวมีหรือไม่ เพียงใด

(๗) ค่าคัดค้านของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ โจทก์หรือผู้เสียหาย แล้วแต่กรณี

(๘) ข้อเท็จจริงหรือรายงานหรือความเห็นของเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการนั้น

ในกรณีผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นเด็กหรือเยาวชน ศาลจะพิจารณาความประพฤติ ภูมิหลัง สิ่งแวดล้อมและผู้ปกครองในการดูแลเด็กประกอบด้วย

๑๖. ศาลจะสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวเพราะเหตุใดบ้าง

ศาลใช้ดุลพินิจไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวได้ต่อเมื่อมีเหตุอันควรเชื่อเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้^๔

(๑) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนี

(๒) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน

^๓ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐๘

^๔ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐๘/๑

(๓) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปก่อเหตุอันตรายประการอื่น

(๔) ผู้ร้องขอประกันหรือหลักประกันไม่น่าเชื่อถือ

(๕) การอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวจะเป็นอุปสรรคหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อการสอบสวนของเจ้าพนักงานหรือการดำเนินคดีในศาล

๑๗. การอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวมีกี่ประเภท

มี ๓ ประเภท ได้แก่

๑๗.๑ การปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกัน คือ การปล่อยชั่วคราวโดยไม่ต้องทำสัญญาประกันและไม่ต้องมีหลักประกันแต่อย่างใด เพียงแต่ให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยสาบานหรือปฏิญาณตนว่าจะมาตามนัดหรือหมายเรียกเท่านั้น

๑๗.๒ การปล่อยชั่วคราวโดยมีประกัน คือ การปล่อยชั่วคราวโดยผู้ขอประกันต้องทำสัญญาประกันต่อศาลว่าจะปฏิบัติตามนัดหรือหมายเรียกของศาลซึ่งให้ปล่อยชั่วคราว ถ้าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มาตามกำหนด ผู้ขอประกันจะถูกปรับตามจำนวนเงินที่กำหนดไว้ในสัญญาประกัน ตลอดจนอาจมีการกำหนดเงื่อนไขให้ปฏิบัติในสัญญาประกัน

๑๗.๓ การปล่อยชั่วคราวโดยมีประกันและหลักประกัน คือ การปล่อยชั่วคราว โดยทำสัญญาว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยจะมาและปฏิบัติตามที่กำหนดในสัญญาหรือตามหมายเรียก และมีการวางประกันไว้เพื่อที่จะบังคับเอาหลักประกันเมื่อมีการผิดสัญญา

๑๘. มีกรณีศาลจะสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยโดยไม่มีผู้ขอประกันได้หรือไม่

ปกติหากไม่มีผู้ยื่นคำร้องขอประกันตัว ศาลจะไม่สั่งให้ปล่อยผู้ต้องหาหรือจำเลยชั่วคราว แต่กรณีผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นเด็กหรือเยาวชน ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด และศาลจังหวัดแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวแล้วแต่กรณีมีอำนาจสั่งปล่อยชั่วคราวตามที่ศาลเห็นสมควรโดยไม่ต้องมีผู้ขอประกันซึ่งมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

(๑) เด็กหรือเยาวชนถูกควบคุมตัวอยู่ในสถานพินิจฯ หรือสถานที่อื่นใดที่ได้รับมอบหมายให้ควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชน

(๒) ศาลเห็นสมควรมีคำสั่งปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนชั่วคราวโดยไม่มีประกัน หรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันก็ได้ หรือมอบตัวเด็กหรือเยาวชนแก่บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่หรือบุคคลหรือองค์กรที่ศาลเห็นสมควรก็ได้

(๓) ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งมอบเด็กหรือเยาวชนแก่บุคคลหรือองค์กรดังกล่าว ให้ศาลเรียกผู้อำนวยการสถานพินิจฯ หรือผู้ปกครองสถานที่ที่ได้รับมอบหมายให้ควบคุมเด็กหรือเยาวชนแล้ว แต่กรณีมาสอบถามความเห็นก่อน

๑๙. เมื่อศาลชั้นต้นมีคำสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว ผู้ขอประกันจะดำเนินการอย่างไร

๑๙.๑ ผู้ขอประกันมีสิทธิอุทธรณ์หรือขอปล่อยชั่วคราวใหม่ก็ได้

เมื่อศาลชั้นต้นมีคำสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวในระหว่างสอบสวน หรือไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวในระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้นตามที่มีผู้ต้องหา จำเลย หรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องยื่นคำร้องขอประกันตัวไว้ ผู้ขอประกัน^๕มีสิทธิยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้นดังกล่าวได้ หรืออาจขอปล่อยชั่วคราวใหม่ก็ได้ แต่การยื่นครั้งใหม่ควรมีเหตุผลอันสมควรที่จะทำให้ศาลเปลี่ยนแปลงคำสั่งเดิมด้วย

๑๙.๒ กำหนดเวลาการยื่นอุทธรณ์

การอุทธรณ์กรณีศาลไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิยื่นอุทธรณ์เมื่อใดก็ได้แต่ไม่เกิน ๑ เดือนนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่ง (เทียบคำสั่งคำร้องศาลฎีกาที่ ๖๑๗/๒๕๒๘)

๑๙.๓ สถานที่ยื่นอุทธรณ์ ยื่นได้ที่ศาลชั้นต้น

๑๙.๔ สถานที่ฟังคำสั่งของศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาค

เมื่อศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคทำคำสั่งเสร็จแล้วจะส่งคำสั่งไปให้ศาลชั้นต้นอ่านคำสั่งให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยและผู้อุทธรณ์คำสั่งทราบโดยเร็ว

๑๙.๕ กรณีศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว

คำสั่งของศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคที่ไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวยื่นตามศาลชั้นต้นเป็นที่สุด ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิที่จะยื่นคำร้องขอประกันตัวใหม่

๒๐. การขอปล่อยชั่วคราวในระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาค

หลังจากศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้ว ไม่ว่าจะศาลชั้นต้นจะพิพากษาลงโทษประหารชีวิต จำคุก กักขังหรือควบคุมตัวไว้เพื่อฝึกอบรมในสถานฝึกอบรม ยกฟ้องโจทก์แต่ให้ขังจำเลยไว้ในระหว่างอุทธรณ์ หรือจำเลยจะต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ กรณีเหล่านี้ย่อมยื่นคำร้องขอประกันตัวในระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคได้

๒๐.๑ ผู้มีสิทธิยื่นคำร้องขอประกันตัวชั้นอุทธรณ์ ได้แก่

๒๐.๑.๑ จำเลย

๒๐.๑.๒ ผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้อง (เช่น บุพการี ผู้สืบสันดาน สามी ภริยา ญาติ พี่น้อง ผู้บังคับบัญชา นายจ้าง บุคคลที่เกี่ยวข้องโดยทางสมรส บุคคลที่ศาลเห็นว่าจะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดเหมือนเป็นญาติพี่น้องหรือมีความสัมพันธ์ในทางอื่นที่ศาลเห็นสมควรให้ประกันได้) หรือนิติบุคคล (เช่น บริษัท ห้างหุ้นส่วนจำกัด) สำหรับกรณีผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นกรรมการ ผู้แทน ตัวแทน หุ่นส่วน พนักงานหรือลูกจ้างของนิติบุคคลนั้น

---

^๕ ผู้ขอประกัน รวมทั้งทนายความและผู้รับมอบอำนาจจากผู้ขอประกัน ซึ่งระบุในใบแต่งตั้งทนายและหนังสือมอบอำนาจอย่างชัดแจ้งว่ามีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้นที่ไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว

๒๐.๒ สถานที่ยื่นคำร้องขอประกันตัวชั้นอุทธรณ์

๒๐.๒.๑ ในกรณีที่ศาลชั้นต้นอ่านคำพิพากษาแล้ว แม้ยังไม่มีการยื่นอุทธรณ์ หรือมีการยื่นอุทธรณ์แล้วแต่ยังไม่ได้ส่งสำนวนไปยังศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคก็ตาม ให้ยื่นคำร้องขอประกันตัวในระหว่างอุทธรณ์ที่ศาลชั้นต้นที่พิพากษาคดีนั้น ในกรณีนี้หากศาลชั้นต้นเห็นสมควรอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวในระหว่างอุทธรณ์ ศาลชั้นต้นมีอำนาจสั่งอนุญาตได้เลย แต่ถ้าศาลชั้นต้นเห็นว่าไม่สมควรอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวในระหว่างอุทธรณ์ ศาลชั้นต้นจะรับส่งคำร้องพร้อมสำนวนคดีไปให้ศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคเพื่อพิจารณาส่งต่อไป ศาลชั้นต้นจะสั่งไม่อนุญาตเสียเองไม่ได้

๒๐.๒.๒ หากศาลชั้นต้นส่งสำนวนคดีไปยังศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคแล้ว จะยื่นที่ศาลชั้นต้นที่พิพากษาคดีนั้น หรือจะยื่นโดยตรงที่ศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคก็ได้ ในกรณีที่ยื่นที่ศาลชั้นต้น ศาลชั้นต้นจะรับส่งคำร้องไปยังศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคเพื่อพิจารณาส่งต่อไป

๒๐.๓ ยื่นได้ตั้งแต่เมื่อใดและยื่นได้กี่ครั้ง

ตราบใดที่ศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคยังไม่มีคำพิพากษาจะยื่นเมื่อใดก็ได้ และหากศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคยังไม่มีคำสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวจะยื่นกี่ครั้งก็ได้ แต่การยื่นครั้งใหม่ควรมีเหตุผลอันสมควรที่จะทำให้ศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคเปลี่ยนแปลงคำสั่งเดิมด้วย

๒๐.๔ การอ่านคำสั่งศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาค

เมื่อศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคทำคำสั่งเสร็จแล้วจะส่งคำสั่งไปให้ศาลชั้นต้นอ่านคำสั่งให้ผู้อุทธรณ์คำสั่งทราบ ศาลชั้นต้นจะแจ้งให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยและผู้ขอประกันทราบโดยเร็ว

๒๐.๕ หากศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคไม่อนุญาตให้ประกัน จะทำอย่างไรต่อไปได้บ้าง

กรณีศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคมีคำสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวในระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาค ผู้ขอประกันมีสิทธิยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งของศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคต่อไปยังศาลฎีกาได้

๒๑. การขอปล่อยชั่วคราวในระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกาทำอย่างไร

ถ้าศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคพิพากษาลงโทษประหารชีวิต จำคุก กักขัง หรือควบคุมตัวไว้เพื่อฝึกอบรมในสถานฝึกอบรม ยกฟ้องโจทก์แต่ให้ชังไว้ระหว่างฎีกา หรือจำเลยจะต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ ย่อมยื่นคำร้องขอประกันตัวในระหว่างพิจารณาของศาลฎีกาได้

๒๑.๑ ผู้มีสิทธิยื่นคำร้องขอประกันตัวชั้นฎีกา ได้แก่

๒๑.๑.๑ จำเลย

๒๑.๑.๒ ผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้อง (เช่น บุพการี ผู้สืบสันดาน สามี ภริยา ญาติ พี่น้อง ผู้บังคับบัญชา นายจ้าง บุคคลที่เกี่ยวข้องโดยทางสมรส บุคคลที่ศาลเห็นว่ามีความสัมพันธ์ใกล้ชิดเหมือนเป็นญาติพี่น้องหรือมีความสัมพันธ์ในทางอื่นที่ศาลเห็นสมควรให้ประกันได้) หรือนิติบุคคล (เช่น บริษัท ห้างหุ้นส่วนจำกัด) สำหรับกรณีผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นกรรมการ ผู้แทน ตัวแทน หุ่นส่วน พนักงาน หรือลูกจ้างของนิติบุคคลนั้น

๒๑.๒ สถานที่ยื่นคำร้องขอประกันตัวชั้นฎีกา

๒๑.๒.๑ ในกรณีที่ศาลชั้นต้นอ่านคำพิพากษาอุทธรณ์แล้วแต่ยังไม่มีการยื่นฎีกา หรือมีการยื่นฎีกาแล้วแต่ยังไม่ได้ส่งสำนวนไปยังศาลฎีกาก็ตาม ให้ยื่นคำร้องขอประกันตัวในระหว่างฎีกา ที่ศาลชั้นต้นที่พิพากษาคดีนั้น ในกรณีนี้หากศาลชั้นต้นเห็นสมควรอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวในระหว่างฎีกา ศาลชั้นต้นมีอำนาจสั่งอนุญาตได้เลย แต่ถ้าศาลชั้นต้นเห็นว่า ไม่สมควรอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว ในระหว่างฎีกาศาลชั้นต้นจะรีบส่งคำร้องพร้อมสำนวนคดีไปให้ศาลฎีกาเพื่อพิจารณาสิ่งต่อไป ศาลชั้นต้นจะสั่งไม่อนุญาตเสียเองไม่ได้

๒๑.๒.๒ หากศาลชั้นต้นส่งสำนวนคดีไปยังศาลฎีกาแล้วจะยื่นที่ศาลชั้นต้น ที่พิพากษาคดีนั้น หรือจะยื่นโดยตรงที่ศาลฎีกาก็ได้ ในกรณีที่ยื่นที่ศาลชั้นต้น ศาลชั้นต้นจะรีบส่งคำร้องไปยังศาลฎีกาเพื่อพิจารณาสิ่งต่อไป

๒๑.๓ ยื่นได้ตั้งแต่เมื่อใดและยื่นได้กี่ครั้ง

ตราบไต่ที่ศาลฎีกายังไม่มีคำพิพากษา จะยื่นเมื่อใดก็ได้ และหากศาลฎีกายังไม่มี คำสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวจะยื่นกี่ครั้งก็ได้ แต่การยื่นครั้งใหม่ควรมีเหตุผลอันสมควรที่จะทำให้ ศาลฎีกาเปลี่ยนแปลงคำสั่งเดิมด้วย

๒๑.๔ การอ่านคำสั่งศาลฎีกา

เมื่อศาลฎีกาทำคำสั่งเสร็จแล้วจะส่งคำสั่งไปให้ศาลชั้นต้นอ่านคำสั่งให้ผู้อุทธรณ์ คำสั่งทราบ ศาลชั้นต้นจะแจ้งให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยและผู้ขอประกันทราบโดยเร็ว

๒๒. หน้าที่ของผู้ขอประกันมิอย่างใดบ้าง

ผู้ขอประกันต้องส่งตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยต่อศาลตามนัด หรือมอบอำนาจให้ผู้อื่นส่งแทนก็ได้ โดยขอแบบฟอร์มได้ที่เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ หากผู้ต้องหาหรือจำเลยมาศาลแต่ผู้ขอประกันไม่มาศาล ไม่ถือว่าผิดสัญญาประกัน แต่ถือว่าผู้ขอประกันทราบคำสั่งของศาลและวันนัดส่งตัวคราวต่อไปแล้ว กรณีศาลอนุญาตให้ประกันโดยมีเงื่อนไข เช่น ให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยไปรายงานตัวต่อพนักงานสอบสวน หรือเจ้าหน้าที่ศาล ผู้ต้องหาหรือจำเลยและผู้ขอประกันก็ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าว

๒๓. หากผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีหรือจะหลบหนี ผู้ขอประกันจะอย่างไร

ผู้ถูกบังคับตามสัญญาประกัน^๖ อาจขอให้เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่ใกล้ที่สุดจับ ผู้ต้องหาหรือจำเลย หรือถ้าไม่อาจขอความช่วยเหลือได้ก็มีอำนาจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นได้เอง แล้วส่งไปยังพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่ใกล้ที่สุด

๒๔. หากไม่สามารถส่งตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยมีผลอย่างไร

กรณีไม่สามารถส่งตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยโดยไม่มีเหตุสมควรถือว่าผิดสัญญาประกัน ศาลจะสั่งปรับผู้ถูกบังคับตามสัญญาประกันและยึดหลักประกันขายทอดตลาด หากไม่ชำระค่าปรับ

^๖ หมายถึง ผู้ขอประกัน บริษัทประกันภัยกรณีประกันภัยอสรภาพ

ข้อสังเกต

หากผู้ถูกบังคับปฏิบัติตามสัญญาประกันสามารถนำตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยมาส่งศาลได้โดยเร็ว ศาลอาจพิจารณาลดค่าปรับลงให้ตามที่เห็นสมควร

๒๕. การอุทธรณ์คำสั่งปรับผู้ถูกบังคับปฏิบัติตามสัญญาประกันทำได้อย่างไร

กรณีมีการผิดสัญญาประกันต่อศาล เมื่อศาลชั้นต้นสั่งประการใดแล้วผู้ถูกบังคับปฏิบัติตามสัญญาประกันหรือพนักงานอัยการมีอำนาจยื่นอุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้นนั้น โดยยื่นอุทธรณ์ภายใน ๑ เดือน นับแต่วันทราบคำสั่งโดยต้องยื่นอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ หรือศาลอุทธรณ์ภาค การอุทธรณ์ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมและไม่ต้องห้ามเรื่องทุนทรัพย์ คำพิพากษาของศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคเป็นที่สุด จะฎีกาอีกไม่ได้

๒๖. การถอนประกันต่อศาลต้องทำอย่างไร

ผู้ขอประกันอาจขอลถอนสัญญาประกันหรือขอลถอนหลักประกันต่อศาลได้เสมอโดยไม่ต้องส่งตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยต่อศาล เมื่อศาลอนุญาต ความรับผิดชอบตามสัญญาประกันเป็นอันสิ้นสุดลง

๒๗. นอกจากคำร้องขอประกันตัวแล้ว ผู้ขอประกันสามารถยื่นคำร้องอื่นๆ เกี่ยวกับการขอปล่อยชั่วคราวได้อีกหรือไม่

ผู้ขอประกันอาจยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งในกรณีอื่นๆ ได้ เช่น ในกรณีที่พฤติการณ์แห่งคดีเปลี่ยนแปลงไป ผู้ขอประกันอาจขอลดวงเงินประกันหรือผู้ขอประกันอาจยื่นคำร้องว่าไม่ประสงค์จะประกันตัวต่อและขอหลักทรัพย์คืน เป็นต้น

๒๘. การขอรับหลักทรัพย์หรือเงินสดคืนจากศาลต้องปฏิบัติอย่างไร

เมื่อคดีถึงที่สุดหรือศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ถอนประกัน หรือสัญญาประกันสิ้นสุดลง ด้วยเหตุอื่น ความรับผิดชอบตามสัญญาประกันสิ้นสุดลง ผู้ขอประกันสามารถขอรับหลักประกันคืนได้ทันที โดยยื่นคำร้องต่อศาลและแนบหลักฐานคือใบรับหลักฐานและใบรับเงินที่ศาลออกให้เมื่อครั้งยื่นขอประกันตัว หากใบรับหลักฐานหรือใบรับเงินสูญหาย ต้องแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ และนำใบรับแจ้งความมาแสดงต่อศาล โดยปกติแล้ว ผู้ขอประกันจะต้องยื่นคำร้องด้วยตนเอง หากไม่สามารถมารับได้ด้วยตนเอง สามารถมอบฉันทะให้ผู้อื่นมารับหลักทรัพย์หรือเงินสดแทนได้ โดยใบมอบฉันทะขอได้ที่เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ของศาล

บทความที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนี
การปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....
เรื่อง ปฏิรูปการปล่อยตัวชั่วคราว : มุมมองด้านสิทธิมนุษยชน*

หลักการด้านสิทธิมนุษยชน ถือว่า “มนุษย์ทั้งหลายเกิดมาอิสระ เสมอภาคกันในศักดิ์และสิทธิ.... “และ” ทุกคนมีสิทธิในการมีชีวิต เสรีภาพ และความมั่นคงแห่งตน” (ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ข้อที่ ๑ และข้อที่ ๓) หลักการพื้นฐานดังกล่าวได้นำมาบัญญัติไว้ในกฎหมายระหว่างประเทศหลายฉบับ ที่สำคัญคือ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights - ICCPR) ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคี โดยกำหนดไว้ในข้อที่ ๙(๓) ที่กำหนดว่า

“มิให้ถือเป็นหลักทั่วไปว่าจะต้องควบคุมบุคคลผู้อย่างระหว่างพิจารณาคดี หากแต่ควรจะปล่อยชั่วคราวโดยอาจกำหนดให้มีการประกันว่าจะมาปรากฏตัวในการพิจารณาคดี ในขั้นตอนอื่นของกระบวนการพิจารณาและมาปรากฏตัวเพื่อการบังคับตามคำพิพากษา เมื่อถึงวาระนั้นก็ได้”

(คำว่า “ระหว่างพิจารณาคดี” หมายรวมถึงการควบคุมผู้ต้องหา ก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษาถึงที่สุด ทั้งในชั้นก่อนฟ้องคดี และหลังฟ้องคดี)

เช่นเดียวกับหลักการสหประชาชาติเพื่อการคุ้มครองบุคคลทุกคนที่ถูกคุมขังหรือจำคุก ๑๙๘๘ (Body Principles for the Protection of All Persons under Any Form of Detention or Imprisonment 1988) ข้อที่ ๓๘ ที่ว่า

“ผู้ถูกคุมขังในระหว่างการดำเนินคดีอาญาพึงมีสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาให้ปล่อยตัวชั่วคราว”

หลักการสากลดังกล่าวข้างต้น ได้ถูกนำมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหลายฉบับ โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งมีบทบัญญัติในหลายมาตราที่ได้กำหนดแนวทางการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไว้หลายประการ รวมทั้งเรื่องการปล่อยตัวชั่วคราว โดยยึดถือหลักการสากลและยังได้กำหนดรายละเอียดเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิรูปกฎหมายระดับรอง เช่น ในมาตรา ๔๐(๗) ที่กำหนดว่า

“ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว”

และมาตรา ๒๓๙ ที่กำหนดว่า

---

* ที่มา : ปฏิรูปการปล่อยตัวชั่วคราว : มุมมองด้านสิทธิมนุษยชน, โดย สมชาย หอมลออ เลขาธิการมูลนิธิเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา (มสพ.), รวบรวมและเรียบเรียงโดย นางสาวพันธุ์ทิพา หอมทิพย์ วิทยากรปฏิบัติการกลุ่มงานกฎหมาย ๒ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

“คำขอประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาต้องได้รับการพิจารณาอย่างรวดเร็ว และจะเรียกหลักประกันจนเกินสมควรแก่กรณีมิได้ การไม่ให้ประกันต้องอาศัยเหตุตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในกฎหมาย และต้องแจ้งเหตุผลให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยทราบโดยเร็ว”

บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ ดังกล่าว เป็นการเน้นย้ำว่า การได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวเป็นสิทธิของผู้ต้องหา/จำเลย จึงต้องถือเป็นหลัก ส่วนการไม่ปล่อยตัวชั่วคราวเป็นการจำกัดสิทธิ จึงต้องถือเป็นข้อยกเว้น ส่งผลให้เกิดการแก้ไขกฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญ แม้ว่าต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ จะได้ถูกยกเลิกไปแล้ว โดยการรัฐประหารของกองทัพในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ แต่หลักการและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในเรื่องการปล่อยตัวชั่วคราว ยังคงอยู่ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

เมื่อพิจารณาประกอบกับหลักการสำคัญในเรื่อง การพิจารณาคดีที่เป็นธรรม (Fair Trial) ที่ว่า บุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดทางอาญา มีสิทธิได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ โดยจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนผู้กระทำผิดมิได้จนกว่าจะมีคำพิพากษาอันเป็นที่สุดของศาลที่เป็นอิสระ และโดยการพิจารณาคดีที่เป็นธรรม ว่าบุคคลนั้นเป็นผู้กระทำความผิด

ดังนั้น การควบคุมตัวบุคคลโดยเฉพาะผู้ต้องหา/จำเลยในคดีอาญา จึงต้องทำเฉพาะในกรณีที่มีเหตุผลและมีความจำเป็นที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้เท่านั้น เพื่อไม่ให้ผู้ต้องหา/จำเลย ขัดขวางหรือสร้างอุปสรรคหรือขัดขวางกระบวนการยุติธรรม และมีตัวอยู่ในกระบวนการสอบสวน การพิจารณาคดีของศาลและการบังคับโทษ การควบคุมตัวผู้ต้องหา/จำเลยไว้โดยเหตุผลที่ต่างไปจากหลักการดังกล่าวข้างต้น อาจขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนและหลักการดำเนินคดีที่เป็นธรรม

กล่าวอีกในแง่หนึ่ง ในการดำเนินคดีอาญา ที่รัฐจำเป็นต้องมีอำนาจเหนือบุคคล โดยเฉพาะผู้ต้องหา/จำเลย เพื่อประโยชน์ในการสอบสวนและพิจารณาคดี “การปล่อยตัวชั่วคราว” จึงเป็นมาตรการสำคัญเพื่อผ่อนคลายความจำเป็นในการควบคุมตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐ แต่ในขณะเดียวกันก็ประกันได้ว่า การสอบสวนคดีโดยรัฐ สามารถดำเนินไปได้โดยไม่มีอุปสรรคหรือถูกขัดขวาง และหากมีการฟ้องคดีและพิพากษาว่าจำเลยกระทำผิด ก็จะได้ตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยมาพิจารณาคดีและรับโทษได้

นอกจากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น อันเป็นหลักการขั้นพื้นฐานแล้ว การปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหา/จำเลย โดยเฉพาะในประเทศไทยยังมีเหตุผลอื่นอีกไม่มากนักน้อย ทั้งที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และเป็นข้อเท็จจริงประกอบการใช้ดุลยพินิจของเจ้าพนักงานหรือศาลอยู่ด้วย เช่น สภาพความแออัดของเรือนจำหรือสถานที่ควบคุมตัว ซึ่งไม่เหมาะสมต่อบุคคลทั้งด้านสุขอนามัย และสิ่งแวดล้อมทางสังคม การดำเนินคดีที่อาจใช้เวลายาวนาน ทั้งในชั้นเจ้าพนักงานและในชั้นศาล เป็นต้น

ปัญหาและข้อคิดเห็นในการควบคุมตัวและการปล่อยตัวชั่วคราว

การปล่อยตัวชั่วคราว กล่าวสำหรับประเทศไทย ปัญหาในทางกฎหมายลดน้อยลงไปมาก เนื่องจากผลของการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ ดังกล่าวข้างต้น แต่ยังมีปัญหาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับกฎ ระเบียบปฏิบัติของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และปัญหาการใช้ดุลยพินิจทั้งในชั้นเจ้าพนักงานและในชั้นศาลรวมทั้งระบบการดำเนินคดี ในชั้นเจ้าพนักงานที่มีลักษณะแยกส่วน การขาดทนายความหรือที่ปรึกษากฎหมาย ทั้งของผู้เสียหาย และผู้ต้องหาในกระบวนการสอบสวน ทำให้กระบวนการสอบสวนเป็นการแสวงหาข้อเท็จจริงเพื่อพิสูจน์ ความผิดของผู้ต้องหามากกว่าที่จะแสวงหาความจริงเกี่ยวกับพฤติกรรมของการกระทำ ความผิด ตัวผู้กระทำและผู้เสียหาย เพื่อให้เจ้าพนักงานหรือศาลสามารถใช้ดุลยพินิจได้อย่างเหมาะสม สอดคล้อง หลักสากลและกฎหมายในประเทศเกี่ยวกับการปล่อยตัวชั่วคราว

๑. มีการนำบุคคลเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมกระแสหลักโดยไม่จำเป็น

ในปัจจุบัน ประเทศไทยมีผู้ต้องขังอยู่ในเรือนจำต่างๆ ของกรมราชทัณฑ์ จำนวน ๓๒๐,๕๕๙ คน เป็นผู้ต้องขังระหว่างดำเนินคดีประมาณ ๑๗.๕๗% หรือ ๕๖,๓๒๖ คน ซึ่งถือว่าเป็นประเทศที่มีอัตราส่วนของผู้ต้องขังต่อประชากรสูงสุดประเทศหนึ่งของโลก ทั้งนี้ยังไม่รวมถึง ผู้ถูกควบคุมตัวตามกฎหมายพิเศษ และการฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด และหากต่อไปมีการจัดตั้งค่ายกักกันเพื่อ ปรับทัศนคติ (Re-education Camp) “ผู้เป็นภัยต่อความมั่นคง” ตามความดำริของผู้นำประเทศแล้ว เชื่อว่าจำนวนผู้ที่ถูกควบคุมตัวโดยรัฐ อาจพุ่งสูงขึ้นกว่านี้อีกมาก ซึ่งการควบคุมหรือคุมขังบุคคลไว้ใน อำนาจรัฐ นอกจากกระทบต่อเสรีภาพของบุคคลและความมั่นคงแห่งครอบครัวของบุคคลดังกล่าวแล้ว ยัง สิ้นเปลืองงบประมาณของรัฐจำนวนมากอีกด้วย

๒. ปัญหาหลักประการในการปล่อยตัวชั่วคราวและฐานะทางเศรษฐกิจสังคมที่ไม่เท่าเทียมกัน

แม้ว่ากฎหมายไทยจะยึดหลักบุคคลทุกคนเสมอภาคกันต่อหน้ากฎหมาย (Equality Before the Law) แต่ในทางเป็นจริง ยังมีคนยากจนและคนชายขอบจำนวนมากที่ไม่ได้รับความเสมอภาคในกระบวนการยุติธรรมอย่างเท่าเทียมกับผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่ดีกว่า ความยากจน อาจเป็นเหตุปัจจัยที่ผลักดันให้คนกระทำความผิด แต่ความยากจนก็เป็นเหตุปัจจัยที่ทำให้คนจนและคน ชายขอบไม่สามารถเข้าถึงความยุติธรรมได้ ไม่มีเงินว่าจ้างทนายความที่มีความสามารถและความ รับผิดชอบในการสู้คดี คนยากจนและคนชายขอบขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิของตนใน กระบวนการยุติธรรม จำใจต้องรับสารภาพว่ากระทำผิดทั้ง ๆ ที่เป็นผู้บริสุทธิ์ เป็นต้น

สำหรับการปล่อยตัวชั่วคราว คนทั่วไปและเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมบางคน เข้าใจว่าในการปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหา/จำเลย หากเรียกหลักประกันที่มีมูลค่าสูง จะเป็นการป้องกัน ไม่ให้ผู้ต้องหา/จำเลยปฏิบัติตามเงื่อนไขของการปล่อยตัวชั่วคราวอย่างเคร่งครัด และไม่หลบหนี ซึ่งไม่ จริงเสมอไป โดยเฉพาะกับผู้ต้องหา/จำเลยที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี การพิจารณาปล่อยตัวชั่วคราวโดย คำนึงถึงหลักประกันเป็นสำคัญ นอกจากอาจจะไม่เป็นผลอย่างแท้จริงแล้ว ยังไม่ยุติธรรมต่อผู้ต้องหา หรือจำเลยที่มีฐานะยากจนอีกด้วย คนยากจนและคนชายขอบจำนวนมากต้องถูกคุมขังระหว่าง

ดำเนินคดี เนื่องจากไม่มีเงินหรือหลักประกันหรือญาติพี่น้องที่มีฐานะทางสังคมที่ “น่าเชื่อถือ” ที่ทำให้เจ้าพนักงานหรือศาลอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวได้ ดังนั้น การอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว โดยพิจารณาจากหลักประกันเป็นสำคัญ อาจเป็นการปิดโอกาสในการแสวงหาความยุติธรรมของคนยากจน และคนชายขอบ ทำให้ไม่สามารถแสวงหาพยานหลักฐานในกาต่อสู้คดีได้ เนื่องจากตกอยู่ในที่คุมขังทำให้ไม่ได้รับโอกาสในการต่อสู้คดีอย่างเท่าเทียมกับคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่ดีกว่า

พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๑๐๘ วรรคสาม ที่ให้เจ้าพนักงานหรือศาลสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกปล่อยตัวชั่วคราว โดยความยินยอมของบุคคลนั้น อาจแก้ปัญหาดังกล่าวได้ในระดับหนึ่ง นอกจากนั้น กองทุนยุติธรรม ที่ได้จัดตั้งขึ้นในกระทรวงยุติธรรม ตาม พ.ร.บ.กองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่มีบทบาทในการให้ใช้เงินของกองทุนเป็นหลักประกันในการปล่อยตัวชั่วคราวจำเลยสำหรับบางคดี ทั้งสองมาตรการดังกล่าวถือเป็นพัฒนาการที่สำคัญอีกขั้นหนึ่งของการปล่อยตัวชั่วคราว ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย แต่ก็ยังอาจไม่เพียงพอต่อการแก้ปัญหาในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นคนยากจนไม่สามารถหาหลักประกันได้ พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลควรพิจารณาอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวโดยไม่ต้องมีหลักประกันหรือยินยอมให้บุคคลหลาย ๆ คน ในชุมชนที่ผู้ต้องหา/จำเลยเป็นสมาชิก เป็นผู้ทำสัญญาประกันในการปล่อยตัวชั่วคราวได้ ซึ่งจะเป็นผลดีอีกด้วย ในการที่ทำให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม และช่วยดูแลผู้ที่ตกเป็นผู้ต้องหา/จำเลย

๓. การพิจารณาปล่อยตัวชั่วคราวอย่างเหมาะสมกับแต่ละกรณี

เมื่อพิจารณาจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กฎหมายได้เปิดกว้างสำหรับการใช้ดุลยพินิจของพนักงานเจ้าหน้าที่และศาล ที่จะให้ปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหา/จำเลย ทั้ง (๑) โดยไม่มีประกัน (๒) โดยมีประกัน หรือ (๓) โดยมีทั้งประกันและหลักประกันก็ได้ รวมทั้งอาจกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่หรือเงื่อนไขอื่นใด ให้ผู้ที่ถูกปล่อยตัวชั่วคราวปฏิบัติ (ป.วิอาญา มาตรา ๑๐๘ วรรคสาม) ทั้งนี้บทบัญญัติดังกล่าว มีความประสงค์ที่จะให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลสามารถใช้ดุลยพินิจได้อย่างเหมาะสมกับแต่ละกรณี ซึ่งมีความแตกต่างหลากหลายกันไป แต่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาไทยโดยทั่วไป ยังมีลักษณะแข็งตัว มิได้ยึดหลักการที่ถือบุคคลเป็นตัวตั้ง เสมือนกับมีเสื้อเบอร์เดียวให้ทุกคนสวมใส่ แม้จะมีการพัฒนาไปมากในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเยาวชนและครอบครัว แต่กระบวนการยุติธรรมกระแสหลักยังไม่ได้มีการปรับปรุงเท่าที่ควร

สำหรับเรื่องการปล่อยตัวชั่วคราวก็เช่นกันในทางปฏิบัติ แทบจะไม่มีกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลปล่อยตัวผู้ต้องหา/จำเลยโดยไม่ต้องมีหลักประกันเลย พนักงานเจ้าหน้าที่และศาลจะพิจารณาปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหา/จำเลย จากประเด็นที่ว่า ผู้ต้องหา/จำเลยจะหลบหนีหรือไม่ โดยพิจารณาจากความร้ายแรงของข้อหาเป็นสำคัญ ในคดีที่มีอัตราโทษสูง พนักงานอัยการและพนักงานสอบสวนมักจะแถลงศาลไว้ก่อนเสมอว่าคัดค้านการปล่อยตัวชั่วคราว โดยในชั้นฝากขัง

หรือในชั้นพิจารณาคดีในศาลชั้นต้น ศาลไม่มีโอกาสได้พิจารณาข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานอื่นประกอบ ทั้งนี้ส่วนหนึ่งก็เนื่องจาก ไม่มีข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานไปถึงศาล โดยเฉพาะข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้ต้องหาหรือจำเลย ไม่ว่าจะเป็ข้อเท็จจริงจากพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการผู้ต้องหา/จำเลยเองก็ตาม ในบางกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่จะตั้งข้อหาผู้ต้องหา/จำเลยในข้อหาที่มีโทษสูงไว้ก่อน ซึ่งนอกจากเพื่อเอาตัวผู้ต้องหาไว้ในอำนาจรัฐให้นานขึ้นเพื่อประโยชน์ในการสอบสวนหรือโดยมูลเหตุจูงใจประการอื่นใด ซึ่งการที่เจ้าพนักงานตั้งข้อหาผู้ต้องหา/จำเลยในอัตราโทษสูงไว้ก่อน จะส่งผลกระทบต่อการใช้ดุลยพินิจในการอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวของศาลด้วย กล่าวคือ แม้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๑๐๘/๑ ที่กำหนดข้อยกเว้นในการไม่อนุญาตให้มีการปล่อยตัวชั่วคราว ซึ่งต้องตีความและความบังคับใช้ในลักษณะเคร่งครัดไว้แล้วก็ตาม เมื่อไม่มีข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานไปถึงศาลจึงมักอ้างอิงบทบัญญัติแห่งมาตรา ๑๐๘ โดยเฉพาะข้อ (๑) ความหนักเบาแห่งข้อหาโดยมีแนวโน้มในการใช้ดุลยพินิจว่า หากข้อหาหนัก ผู้ต้องหา/จำเลยน่าจะหลบหนี ตาม (๕) ประกอบการพิจารณาและไม่อนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว ซึ่งเท่ากับเป็นการขยายข้อยกเว้นของกฎหมายอย่างกว้างขวางเกินไป

๔. การคุมขังบุคคลโดยถือเป็มาตรการในการป้องกัน (Preventive Detention)

ในคดีเกี่ยวกับความมั่นคงทั้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และอื่น ๆ เจ้าหน้าที่บางคนอาจมีความเชื่อมั่นว่าผู้ต้องสงสัยบางคนเป็นผู้กระทำความผิดหรือเกี่ยวข้องกับกา รก่อความไม่สงบอย่างแน่นอน แต่ไม่สามารถรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ เพื่อพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องสงสัยได้ จึงเกิดแนวโน้มที่เจ้าหน้าที่จะควบคุมตัวบุคคลดังกล่าวไว้ในอำนาจรัฐให้นานที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อไม่ให้ไปเกี่ยวข้องกับความไม่สงบหรือก่อนอันตรายต่อสังคม โดยตั้งข้อหาผู้ต้องสงสัยในข้อหาความผิดที่มีอัตราโทษสูงและคัดค้านการปล่อยตัวชั่วคราว ในทุกขั้นตอนของการดำเนินคดี ข้อหาความผิดที่มีโทษร้ายแรงและ/หรือความยากจนทำให้ผู้ต้องหา/จำเลย ไม่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวระหว่างพิจารณาคดีในลักษณะนี้ ศาลมีคำพิพากษายกฟ้องในอัตราสูงแต่จำเลยก็สูญเสียอิสรภาพ ถูกคุมขังระหว่างพิจารณาแล้วปลายปี

แนวคิด Preventive Detention ไม่สอดคล้องกับหลักกฎหมายไทยโดยทั่วไป โดยเฉพาะประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากฎหมายไทยยอมรับให้มี Preventive Detention เฉพาะตาม พ.ร.บ.กฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๔๕๗ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ เท่านั้น โดยกฎอัยการศึกให้เจ้าหน้าที่ทหารมีอำนาจกักตัวบุคคลไว้เพื่อการสอบถามหรือตามความจำเป็นทางราชการทหารได้ไม่เกิน ๗ วัน และ พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่จับกุมและควบคุมตัวบุคคลที่ต้องสงสัยว่าจะเกี่ยวข้องกับการกระทำให้เกิดสถานการณ์ฉุกเฉินหรือเพื่อป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าวก่อเหตุร้ายแรงเป็นต้น ทั้งนี้ โดยเจ้าหน้าที่ยังต้องขออนุญาตจากศาลในการควบคุมตัวครั้งละไม่เกิน ๗ วัน โดยรวมกันแล้วต้องไม่เกิน ๓๐ วัน

ดังนั้น การที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตั้งข้อหาผู้ต้องสงสัยในข้อหาความผิดที่มีอัตราโทษสูงเกินกว่าความเป็นจริงของพฤติกรรมของคดี หรือพนักงานอัยการฟ้องคดี ทั้ง ๆ ที่ไม่มีพยานหลักฐานเพียงพอ ตลอดจนการคัดค้านการปล่อยตัวชั่วคราว โดยมีมูลเหตุจูงใจที่ต้องการเอาผู้ต้องหา/จำเลยไว้ในอำนาจรัฐให้นานที่สุด เพื่อป้องกันมิให้ไปเกี่ยวข้องกับปัญหา ความมั่นคงนั้น เป็นการกระทำที่เบี่ยงเบนไปจากหลักการสิทธิมนุษยชนและกฎหมายไทยอย่างยิ่ง

วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุม

ผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....

เรื่อง : การปล่อยชั่วคราวในกฎหมายต่างประเทศ*

การศึกษาวិธีการปล่อยชั่วคราวในระบบกฎหมายของต่างประเทศเป็นการศึกษาระบบการปล่อยชั่วคราวที่มีผู้คิดค้นและพัฒนาจนเกิดความก้าวหน้าแล้วนำมาปรับปรุงใช้กับการปล่อยชั่วคราวในประเทศ แต่จากข้อจำกัดที่ไม่อาจศึกษากฎหมายของประเทศทั่วโลกได้ จึงได้ทำการศึกษากฎหมายของประเทศอังกฤษซึ่งเป็นประเทศต้นกำเนิดของระบบการปล่อยชั่วคราว และประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิเสรีภาพของบุคคลเป็นอย่างมาก โดยได้ศึกษาเฉพาะวิธีการปล่อยชั่วคราวในชั้นศาลเท่านั้น

ประเทศอังกฤษ

การปล่อยชั่วคราวมีต้นกำเนิดในประเทศอังกฤษยุคสมัยกลาง เพื่อปลดปล่อยผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ศาลยังไม่ได้พิจารณาหรือมีคำพิพากษาว่าเป็นผู้กระทำความผิดไปเป็นการชั่วคราวสืบเนื่องจากหลักการดำเนินคดีอาญาที่จะต้องมีความจำเป็นมาปรากฏในการพิจารณาคดีทุกนัด จึงจำเป็นต้องกักขังผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้ในระหว่างการพิจารณาคดีและเพราะการพิจารณาคดีล่าช้าเนื่องจากผู้พิพากษาต้องเสียเวลาในการเดินทางทำให้เกิดปัญหานักโทษล้นเรือนจำ รัฐต้องรับภาระค่าใช้จ่ายในการควบคุมดูแลผู้ต้องขังเป็นจำนวนมาก ความแออัดทำให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ ขึ้นคร่าชีวิตผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ต้องขังอยู่เหล่านั้นก่อนการพิจารณาจะเสร็จสิ้น

ดังนั้นเพื่อเป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายของรัฐในการดูแลผู้ถูกกักขังเป็นเหตุผลหลักและเพื่อเป็นการปลดปล่อยนักโทษที่ศาลยังไม่ได้พิจารณาพิพากษา จึงได้เกิดการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยขึ้น โดยในยุคแรก ๆ Sheriff ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองทำหน้าที่คล้ายตำรวจมีอำนาจจับกุมคุมขังผู้กระทำความผิดอาญาเป็นผู้พิจารณาอนุญาตให้ประกันโดยมีเงื่อนไขให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยเองหรือบุคคลที่สามที่เชื่อถือได้ให้สัญญาว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเหล่านั้นจะมาปรากฏตัวในวันพิจารณาคดีของศาล ถ้าผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนี ตัวนายประกันจะต้องมอบตัวเองเป็นจำเลยแทน ด้วยเหตุนี้ นายประกันจึงต้องมีอำนาจควบคุมตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยเหล่านั้นแทนศาล ซึ่งวิธีนี้ก็คือการที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้เลือกว่าจะให้ใครเป็นผู้ควบคุมตัวเองแทนนั่นเอง ต่อมาวิธีการได้พัฒนาไปเป็นการที่นายประกันผู้ซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์สินจะต้องถูกริบจำนวนเงินประกันแทนการมอบตนเองเป็นจำเลยแทน

---

* ที่มา : การปล่อยตัวชั่วคราวโดยกำหนดเงื่อนไข “การปล่อยตัวชั่วคราวในกฎหมายต่างประเทศ”, โดย อารีย์พร กลั่นนุรักษ์, หลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, รวบรวมและเรียบเรียงโดย นางสาวพันธุ์ทิพา หอมทิพย์ วิทยากรปฏิบัติการ กลุ่มงานกฎหมาย ๒ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

การให้ประกันของ Sheriff มีอำนาจอย่างไม่จำกัดจึงได้ก่อนปัญหาขึ้นเมื่อ Sheriff เรียกผลประโยชน์ตอบแทนจากการใช้ดุลพินิจในการให้ประกัน

ในปี ค.ศ. ๑๒๗๕ ได้มีการตรา Act of Westminster ขึ้นเพื่อกำหนดอำนาจของ Sheriff ในการให้ประกัน โดยได้กำหนดฐานความผิดว่าความผิดใดสามารถประกันตัวได้และความผิดใดไม่สามารถประกันตัวได้ (bailable, non-bailable offences)

ในปี ค.ศ. ๑๓๒๗ อำนาจในการให้ประกันของ Sheriff ได้โอนไปยังผู้พิพากษาแห่งท้องถิ่น (Justice of the peace) ซึ่งถูกแต่งตั้งให้มาทำหน้าที่ช่วยเหลือ Sheriff ในการรักษาความสงบมีอำนาจพิจารณาตีอาญาความผิดเล็กน้อย และมีอำนาจลงโทษ Sheriff ที่ใช้ดุลพินิจในการให้ประกันที่ไม่มีเหตุผลอันสมควร เท่ากับเป็นการควบคุมปัญหาจากการใช้ดุลพินิจของ Sheriff และได้พัฒนามาโดยลำดับ

ต่อมาได้มีการตรากฎหมายเกี่ยวกับการประกันตัวรวม ๓ ฉบับ คือ

The Petition of Right ๑๖๒๙ เป็นการจำกัดอำนาจพระมหากษัตริย์ในการสั่งขังบุคคล โดยไม่แสดงเหตุแห่งการสั่ง จึงเป็นกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองเสรีภาพของประชาชน แต่ศาลซึ่งเอนเอียงเข้าข้างพระมหากษัตริย์มักจะกำหนดหลักประกันในการประกันตัวไว้สูงจนผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่อาจหาหลักประกันได้

The Habeas Corpus Act ๑๖๗๙ เป็นกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลของคนสัญชาติอังกฤษซึ่งมีสิทธิได้รับการประกันตัวได้ทั้งก่อนและระหว่างการไต่สวนมูลฟ้อง

The Bill of Right ๑๖๘๘ เป็นกฎหมายจำกัดอำนาจพระมหากษัตริย์และศาลมิให้กำหนดหลักประกันในการปล่อยตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยสูงเกินควร และมีบทกำหนดโทษผู้หลบหนีประกัน เช่น การถอนสิทธิทางกฎหมายและการริบทรัพย์สิน การพิจารณาให้ประกันจะถือหลักความสัมพันธ์ส่วนบุคคลเป็นสำคัญซึ่งเป็นข้อจำกัดทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่ได้รับการประกันตัว

ในปัจจุบันอังกฤษมีกฎหมายหลักที่ใช้ในการประกันตัว คือ The Magistrates' Court Act ๑๙๕๒, The Bail Act ๑๙๗๖ และ The Magistrates' Court Act ๑๙๘๐ ซึ่งมีวิธีการในการประกันตัวดังนี้

การประกันตัวในชั้นก่อนฟ้องคดีหรือในชั้นเจ้าพนักงานตำรวจ เมื่อได้จับกุมผู้ต้องหามาแล้ว หากเป็นการจับโดยไม่มีหมายจับ เจ้าพนักงานตำรวจจะต้องนำตัวผู้ถูกจับไปยัง The Magistrates' Court ภายใน ๒๔ ชั่วโมง เว้นแต่มีเหตุที่ไม่อาจส่งตัวได้ทัน เจ้าพนักงานตำรวจจะต้องพิจารณาว่าพยานหลักฐานเพียงพอที่จะควบคุมตัวผู้ต้องหานั้นต่อไปได้หรือไม่ หากพยานหลักฐานไม่พอฟังว่าผู้ต้องหาคกระทำผิดจะต้องปล่อยตัวผู้ต้องหานั้นไปหรือหากพิจารณาแล้วเห็นว่ามีพยานหลักฐานพอฟังว่าผู้ต้องหานั้นกระทำความผิด เจ้าพนักงานตำรวจจะต้องใช้ดุลพินิจว่าจะควบคุมตัวผู้ต้องหานั้นไว้จนกว่าจะส่งตัวให้ The Magistrates' Court โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้คือ

๑. เพื่อรักษาพยานหลักฐาน

๒. เพื่อการสอบปากคำ หากเจ้าพนักงานตำรวจเห็นว่าเพื่อความจำเป็นดังกล่าวก็มีอำนาจควบคุมตัวผู้ต้องหาได้ภายใต้การควบคุมของพนักงานควบคุม (custody officer) ในกรณีควบคุมตัวไว้ไม่เกิน ๒๔ ชั่วโมง และภายใต้การควบคุมของผู้พิพากษา Magistrates หากการควบคุมเกิน ๒๔ ชั่วโมง แต่ก็ควบคุมได้สูงสุดไม่เกิน ๙๖ ชั่วโมง หากเกินกว่านั้น เจ้าพนักงานตำรวจจะต้องฟ้องคดีผู้ต้องหาขึ้นต่อศาลหรือจะให้ประกันตัวไปโดยจะมีนายประกันหรือไม่ก็ตาม The Magistrates' Court Act ๑๙๘๐ มาตรา ๔๓ แต่ฐานความผิดนั้นจะต้องไม่ใช่ความผิดร้ายแรงที่เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่มีอำนาจให้ประกันตัวได้ ส่วนการจับโดยมีหมายจับของศาลปกติหมายจะระบุว่าจะอนุญาตให้ประกันตัวได้หรือไม่ และมีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเช่นไร

การประกันตัวในชั้นฟ้องคดีแล้ว เมื่อเจ้าพนักงานตำรวจฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล Magistrate แล้ว โดยหลักผู้ต้องหานั้นจะต้องได้รับการประกันตัวหรือปล่อยชั่วคราวไปตามบทบัญญัติ The Bail Act ๑๙๗๖ ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ถือว่าการปล่อยชั่วคราวเป็นสิทธิอย่างหนึ่งตามมาตรา ๔ ของกฎหมายนี้ บัญญัติว่า “ภายใต้บทบัญญัติของมาตรานี้ บุคคลมีสิทธิได้รับการปล่อยชั่วคราว” เป็นหลักการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ไม่จำเป็นต้องถูกควบคุมหรือขังจนนานเกินควรภายหลังถูกจับ เนื่องจากถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด หากพยานหลักฐานไม่พอพียงว่าเขากระทำความผิดจะต้องปล่อยตัวผู้ต้องหาเหล่านั้นไป ถ้าหากเจ้าพนักงานตำรวจพิจารณาแล้วเห็นควรจะต้องควบคุมตัวไว้จะต้องส่งตัวไปให้ The Magistrates's Court หรือจะต้องอนุญาตให้ประกันตัวไป ซึ่งเมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยเหล่านั้นถูกนำตัวมายังศาลแล้ว

ประเทศสหรัฐอเมริกา

การปล่อยตัวชั่วคราวในสหรัฐอเมริกากระยะแรกนั้นรับเอาระบบและแนวความคิดมาจากประเทศอังกฤษ เนื่องจากการเป็นอาณานิคมเพื่อค่าใช้จ่ายและความเสียหายจากการคุมขังก่อนการพิจารณาคดีโดยใช้หลักความสัมพันธ์ระหว่างนายประกันกับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่จะขอรับการปล่อยชั่วคราวเป็นสิ่งสำคัญว่าจะให้ปล่อยชั่วคราวหรือไม่ เพราะนายประกันจะต้องรับผิดชอบหากผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นหลบหนีไม่มาปรากฏตัวต่อศาล นายประกันมีอำนาจอย่างมากในการควบคุมผู้ต้องหาหรือจำเลย

ต่อมาเนื่องจากการพัฒนาประเทศในหลายด้าน จำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้นและมีการย้ายถิ่นฐานตลอดเวลา ระบบการประกันตัวแบบเดิมที่อาศัยหลักความสัมพันธ์ระหว่างนายประกันและผู้ถูกกล่าวหาไม่อาจนำมาใช้ได้อีกต่อไป เมื่อมีการประกาศอิสรภาพในปี ๑๗๖๖ หลักในเรื่องการปล่อยชั่วคราวของสหรัฐอเมริกาจึงได้พัฒนาแนวคิดใหม่ที่นายประกันจะต้องรับผิดชอบผู้ต้องหาหรือจำเลยมาเป็นการให้คำรับรองการมาปรากฏตัวต่อศาลของผู้ต้องหาหรือจำเลย หากผิดสัญญา นายประกันก็จะถูกริบเงินหรือทรัพย์สิน โดยมุ่งให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับการปล่อยชั่วคราวหลังถูกจับตามหลักสันนิษฐานว่าบุคคลทุกคนยังเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเขามีความผิด ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะต้องได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยมีหลักประกันว่าจะมาปรากฏตัว

ในการพิจารณาคดี ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์แก่ตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยเองและประโยชน์ของสังคมที่รัฐไม่ต้องการละเมิดสิทธิมนุษยชนและครอบครัวในระหว่างต้องขัง และการปล่อยชั่วคราวต้องไม่เป็นการเปิดโอกาสให้เกิดการประวิงคดีให้ล่าช้าหรือทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยในสังคม จึงต้องคำนึงถึงทั้งประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม ทำให้ระบบการปล่อยชั่วคราวต้องมีความละเอียดถี่ถ้วน การใช้ดุลพินิจของผู้พิพากษาต้องเป็นไปตามกฎหมายกำหนด การไม่ให้ปล่อยชั่วคราวจะกระทำได้เท่าที่กฎหมายให้อำนาจไว้เท่านั้น ขณะเดียวกันความผิดบางประเภทหรือเมื่อเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่กฎหมายกำหนดผู้ต้องหาหรือจำเลยก็ไม่ได้รับการปล่อยชั่วคราวเช่นกัน

สหรัฐอเมริกาได้รับรองสิทธิในการปล่อยชั่วคราวไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา ฉบับแก้ไขครั้งที่ ๘ (Eight Amendment) ซึ่งได้บัญญัติเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวไว้ว่า “การเรียกประกันประกันตัวสูงเกินไปนั้นมิอาจกระทำได้” หมายความว่า การกักขังระหว่างพิจารณานั้นไม่ผิดกฎหมายแต่สิ่งที่ห้ามคือการเรียกประกันสูงเกินควรกฎหมายมิได้บัญญัติ ให้เป็นสิทธิในการประกันตัวไว้โดยชัดแจ้ง และมีได้กล่าวว่าการเรียกเงินประกันเช่นไรเป็นการสูงเกินไป ในเรื่องนี้ศาลสูงของสหรัฐได้วางหลักไว้ว่า วิธีการที่เหมาะสมคือการกำหนดจำนวนเงินอันจำเป็นเพื่อที่จะให้แน่ใจว่าจำเลยจะมาปรากฏตัวต่อศาลเมื่อมีการพิจารณา ซึ่งจะเป็นจำนวนเท่าใดนั้นเป็นดุลพินิจของผู้พิพากษาที่จะกำหนด

ข่าวที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุม

ผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....

เรื่อง : ศาลเปิดโมเดลการฝากขังและปล่อยชั่วคราวใหม่นำร่อง ๕ จังหวัด

ที่ต้องรื้อระบบเงินซื้ออิสรภาพได้ “คุณมีไว้ขังคนจน”

สำนักงานศาลยุติธรรมโดยสถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรบุคคลได้จัดสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “สู่ยุคใหม่ของการฝากขังและปล่อยชั่วคราว: เปลี่ยนแนวคิด พลิกกระบวนด้วยวิสัยทัศน์ นวัตกรรม และเทคโนโลยี” ณ ห้องประชุมสัญญา ธรรมศักดิ์ ชั้น ๗ อาคารสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ ศาลยุติธรรม การจัดการสัมมนาทางวิชาการครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบประเมินการปล่อยตัว ชั่วคราวและการฝากขังในชั้นศาลให้มีความเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพของประชาชนโดยแท้จริง ทั้งยังเป็นการลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

นายบุญรอด ต้นประเสริฐ ผู้พิพากษาอาวุโสในศาลอุทธรณ์ภาค ๑ กล่าวในหัวข้อ “สภาพปัญหาในปัจจุบันของการฝากขังและปล่อยชั่วคราวในประเทศไทย” ว่าในปัจจุบัน การพิจารณา สั่งคำร้องขอปล่อยชั่วคราวหรือการประกันตัวนั้น ศาลต้องใช้ดุลยพินิจตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ใน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๑๐๗ มาตรา ๑๐๘ และมาตรา ๑๐๘/๑ แต่ในทาง ปฏิบัติ ศาลมีข้อมูลเกี่ยวกับผู้ต้องหาหรือจำเลยจำกัด และไม่มีเครื่องมือเรื่องการโอนและกำกับดูแล ผู้ต้องขังหรือจำหลังปล่อยชั่วคราว ศาลจึงต้องเรียกประกันหรือหลักประกันเป็นเงินหรือทรัพย์สิน โดยอ้างอิงอัตราวางเงินประกันตามบัญชีเกณฑ์มาตรฐานกลาง ทำให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำระหว่าง ผู้มีฐานะกับผู้ยากจน

“การเรียกหลักประกันเป็นเงินหรือทรัพย์สินนั้น อาจไม่มีความสัมพันธ์กับความเสี่ยง ในการหลบหนี การกระทำผิดซ้ำ หรือก่ออันตรายประการอื่น จึงไม่อาจป้องกันอันตรายที่จะเกิด แก่สังคมได้อย่างเต็มที่ ถึงแม้ที่ผ่านมาจะมีการพัฒนาเรื่องของหลักประกันให้ยืดหยุ่นมากขึ้น เช่น ตำแหน่งหน้าที่ กองทุนยุติธรรม กรรมธรรม์ต่าง ๆ แต่ก็ยังอยู่ในความหมายของเงิน ทำอย่างไร ถึงจะหนีไปจากประโยคที่ว่า คุณมีไว้ขังคนจน”

นายบุญรอดกล่าวว่า การปล่อยตัวชั่วคราวโดยใช้หลักประกันเป็นเงินหรือทรัพย์สิน จึงส่งผลกระทบต่อหลายด้าน เช่น หากผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่ได้ประกันตัว สถานะทางกฎหมายอาจต่าง จากโทษจำคุกที่ศาลตัดสิน แต่ในความเป็นจริงผลกระทบต่อเกิดกับตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นไม่ได้ต่างกัน

---

* ที่มา : เว็บไซต์ THAIPUBLICA, [ข้อมูลออนไลน์] ณ วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๐, ศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่เว็บไซต์ <http://thaipublica.org/2017/02/temporary-release-model/>.

เพราะต้องอยู่ในสถานที่ที่ใกล้เคียงกันถึงแม้ว่าจะมีการแบ่งเขตของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีกับนักโทษเด็ดขาดออกจากกัน แต่ก็เป็นผู้ที่ถูกจำกัดอิสรภาพเหมือนกัน และอาจเลวร้ายกว่าการถูกจำคุกเสียอีก เพราะไม่รู้กำหนดเวลาว่าต้องถูกขังไปอีกนานเท่าไรว่าการพิจารณาคดีจะสิ้นสุด

“ตอนที่คดีมาถึงสืบพยานโจทก์มาแล้ว พอย้อนดูไม่รู้อยู่ในคุกมาก่อนหน้านี้เท่าไร และจะอยู่ต่อไปอีกเท่าไร ในกรณีที่ศาลพิพากษาแล้วเขารู้ว่าจำคุกเขาเท่าไร เริ่มนับเมื่อไหร่ จะจบเมื่อไหร่ไม่มีเกินไปกว่านั้นอาจมีแถมได้ออกเร็วกว่านั้น แต่ถูกจำคุกระหว่างพิจารณานี้ไม่รู้อนาคต ไม่มีใครบอกได้เลยว่าจะติดนานเท่าไร ผลกระทบมีมากมายในแง่ของรัฐ การที่ต้องมาดูแลด้วยความที่ไม่มีข้อจำกัดในเรื่องระยะเวลา การตั้งงบประมาณในการดูแล จึงไม่แน่ใจว่ามันเป็นเรื่องที่จะต้องกำหนดงบประมาณไว้ขนาดไหน เพราะต้องดูแลอาหารการกิน ชีวิตความเป็นอยู่ทุกอย่าง สถานที่ด้วย นี่คือผลกระทบแล้วในส่วนตัวเขาและครอบครัวเขา” นายบุญรอดกล่าว

นายบุญรอดเผยว่า “ข้อมูลสถิติในปี ๒๕๕๗ มีคดีอาญาทั้งหมดของศาลชั้นต้น ๖๒๘,๔๕๔ คดี จำนวนคำร้องขอปล่อยชั่วคราว ๒๒๑,๖๙๕ คดี คิดเป็น ๓๕.๒๘% ในจำนวนนี้เป็นคดีที่ศาลสั่งอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว ๒๐๖,๒๑๑ คดี คิดเป็น ๙๓.๐๒% จำนวนผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีหลังปล่อยชั่วคราว ๔,๖๑๙ คดี คิดเป็น ๒.๐๘% จากข้อมูลจะเห็นว่าศาลยังยืนยันหลักการในเรื่องการให้ประกัน ในส่วนที่ไม่อนุญาตถือเป็นข้อยกเว้น”

ดังนั้น จากข้อมูลข้างต้นมีคำร้องขอปล่อยชั่วคราวประมาณ ๓๕% หมายความว่า อีกกว่า ๖๐% ที่ไม่ได้ยื่นคำร้องเพราะอยากถูกควบคุมหรืออย่างไร เนื่องจากมีคดีบางประเภทที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่รู้สึกรว่าจะต้องขอประกันตัว เพราะต้องการที่จะยอมรับผิดชอบอยู่แล้ว คดีเล็ก ๆ น้อย ๆ ศาลตัดสินลงโทษก็จบอาจเพราะไม่ได้คิดว่าจะต้องมาเสียเวลากับเรื่องที่จะต้องถูกขังระหว่างพิจารณาคดี ข้อมูลในส่วนนี้ไม่ได้ถูกแยกไว้

“ผมสั่งประกันครั้งแรกในชีวิต ผมเป็นผู้พิพากษาศาลจังหวัดเชียงใหม่ พิจารณาตามหลักเกณฑ์ทุกอย่างความหนักเบาของข้อหาคดีเช็คท่านว่าหนักหรือไม่คดีเช็คท่านจะลงโทษสักเท่าไร ด้านความเชื่อถือนายประกันเขาก็ยื่นหลักทรัพย์ ฐานะของเขา เขาทำงานเอกชนอยู่ในตำแหน่งผู้จัดการบริษัท ซึ่งพอจะมีชื่อเสียงอยู่ในเชียงใหม่ ผมไม่ให้เขาเหรอ แค่นี้ผมพอแล้วที่ผมจะประเมินได้ ผมก็อนุญาตให้ปล่อยผู้ต้องหา ผลคือหนีครับ ผมบอกกับท่านเลยว่าผมไม่เคยลิ้มความรู้สึกนั้น ผมเสียความรู้สึกจริง ๆ ผมมานั่งทบทวนอยู่กับตัวเอง ว่าเราพลาดอะไรก็ดูดีแล้วมันมีแค่นี้จริง ๆ จนกระทั่งไปสอบถามนายเลยครับ เขาบอก ท่านครับ เขาไม่ได้ออกเช็คใบเดียว เขาเป็นหนี้ทั่วบ้านทั่วเมือง ท่านเห็นไหมว่าข้อมูลอย่างนี้เป็นจุดอ่อนมากในการที่เราจะสั่งประกัน เราจะรู้หรือไม่ เราจะรู้ได้อย่างไร พฤติการณ์ในชั้นฝากขังท่านมีอะไรดูนอกจากคำร้องขอ จะเห็นว่าปัญหาทางด้านศาลในเรื่องข้อมูลเป็นเรื่องใหญ่” นายบุญรอดกล่าว

อเมริกาไม่ต่างจากไทย คนมีทรัพย์สินได้ไปอยู่กับครอบครัว

ส่วน นางสาวธัญญา นุช ตันติกุล ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา กล่าวในหัวข้อ “ปัญหาและการแก้ไขในประเทศสหรัฐอเมริกา: ระบบการฝากขังและปล่อยชั่วคราว ในอุดมคติในดิสทริกต์ ออฟ โคลัมเบีย” ว่าในประเทศสหรัฐอเมริกาประสบปัญหาเรื่องการฝากขังและปล่อยชั่วคราวในทำนองเดียวกันกับประเทศไทย ถึงขั้นที่อาจแยกว่าในบางแง่ ทำให้การปฏิรูประบบของสหรัฐอเมริกาค่อนข้างลำบาก แต่ก็สามารถปฏิรูปจนสำเร็จได้ในศาลใหญ่ๆ อย่าง วอชิงตัน ดี.ซี. และได้กลายเป็นต้นแบบทั่วทั้งสหรัฐอเมริกาในเรื่องการฝากขังและปล่อยชั่วคราว

“ทางผู้แทนของศาลยุติธรรมได้เดินทางไปศึกษางานที่อเมริกา เมื่อเดือนเมษายนของปีที่ผ่านมา เราได้รับเกียรติอย่างสูงจากผู้พิพากษา ทูแมน มอร์ริสัน ผู้พิพากษาอาวุโสแห่งศาลดิสทริกต์ ออฟ โคลัมเบีย ที่จริงแล้วท่านทูแมน มอร์ริสัน มีความยินดีที่จะเดินทางมาบรรยายให้เราฟังด้วยตัวเอง แต่ท่านไม่สามารถเดินทางไกลๆ ได้ แต่ได้ออนไลน์วีดิโอนี้ให้กับเราขอเชิญทุกท่านชมคำบรรยายของท่านทูแมน มอร์ริสัน”

นายทูแมนกล่าวว่า “ในอเมริกานั้นจัดการเรื่องการฝากขังและปล่อยชั่วคราวได้ไม่ดี และเป็นปัญหามานาน ประกอบกับอเมริกามีระบบศาลสหพันธรัฐหรือศาลในระดับชาติ และในแต่ละมลรัฐก็มีระบบศาลกับการดำเนินคดีอาญาแยกต่างหาก โดยมีระบบในแต่ละมลรัฐและท้องถิ่นมากกว่า ๕,๐๐๐ ระบบ ซึ่งคดีอาญาส่วนใหญ่จะถูกฟ้อง พิจารณาและพิพากษาในระบบระดับมลรัฐ ถึงแม้ข้อกำหนดจากรัฐบัญญัติ บรรทัดฐานคำพิพากษา และระเบียบศาลของอเมริกาจะแตกต่างกันในแต่ละรัฐในแง่การสั่งขังหรือปล่อย แต่เกือบทุกรัฐในอเมริกาและระบบศาลเกือบทุกแห่งดำเนินกระบวนการผิดพลาดเหมือนกัน ผลลัพธ์จึงออกมาล้มเหลวไม่ต่างกัน ยกเว้นที่วอชิงตัน ดี.ซี.”

นายทูแมนอธิบายต่อว่า “ข้อผิดพลาดดังกล่าวคือ การตัดสินใจว่าจะขังหรือปล่อยผู้ต้องหา ในอเมริกาจะดูที่ฐานะเป็นหลัก ถึงแม้รัฐธรรมนูญจะไม่ได้เขียนเรื่องนี้ชัดเจน แต่บทสันนิษฐานความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาฝังลึกอยู่ในวัฒนธรรมทางกฎหมายระดับชาติของอเมริกา คือไม่ว่าข้อหาหรือพฤติการณ์คดีจะเป็นอย่างไร ล้วนได้รับการสันนิษฐานความบริสุทธิ์ภายใต้กฎหมายตราบจนพิสูจน์ได้ในทางกลับกัน แม้หลักกฎหมายพื้นฐานของอเมริกาจะเป็นเช่นนี้ แต่ส่วนใหญ่ก็ยังชี้ขาดอิสรภาพของผู้ต้องหาโดยอิงฐานะเป็นหลักอยู่ดี นั่นหมายความว่า คนที่มีทรัพย์สินก็จะได้กลับบ้านไปอยู่กับครอบครัวก่อน ส่วนคนจนก็ต้องคอยวันนัดพิจารณาในคุก”

“แก่นของความเลวร้ายในระบบประกันตัวของเรา คือการปล่อยโดยให้วางหลักทรัพย์เป็นประกัน คือ ต้องวางทรัพย์ที่มีมูลค่าตามวงเงินที่ศาลตั้งก่อนจึงจะปล่อยได้ และส่วนใหญ่ในอเมริกา นายประกันอาชีพก็ยิ่งทำให้เรื่องเลวร้ายขึ้น โดยการทำให้คำสั่งศาลที่เรียกหลักประกันเกิดขึ้นได้จริง หากศาลตั้งวงเงินประกันไว้ที่ ๑๐,๐๐๐ เหรียญ ครอบครัวของผู้ต้องหาที่ต้องวิ่งวอนให้นายประกันไปประกันตัวให้

ก็คือนายประกันสัญญากับศาลว่าจะชดใช้เงินให้หากผู้ต้องหาไม่มาศาล และ “บริการ” นี้ต้องแลกกับค่าธรรมเนียมที่จ่ายแล้วเรียกคืนไม่ได้ ค่าธรรมเนียม ๑๐% ที่ไม่คืนให้ นั่นก็คือกำไรของนายประกันอาชีพ หากนายประกันอาชีพเลือกไม่ประกันตัวให้ คำสั่งศาลที่อนุญาตให้ปล่อยก็จะไม่มีความหมาย ผู้ต้องหาที่ต้องอยู่ในคุกไปจนกว่าจะหาเงิน ๑๐,๐๐๐ เหรียญมาได้ อย่างที่คุณคงเห็นแล้ว สุดท้ายนายประกันอาชีพ ไม่ใช่ผู้พิพากษาเป็นผู้ตัดสินว่าจะปล่อยใคร ผมจำได้ว่าน่าเศร้าที่ประเทศไทยอาจมีนายประกันอาชีพ ถ้าเช่นนั้นท่านก็เป็นหนึ่งในไม่กี่ประเทศซึ่งรวมถึงอเมริกาที่ยอมให้นายประกันอาชีพหากำไรได้จากกระบวนการยุติธรรม ในเกือบทุกประเทศ และใน ๔ รัฐของเราห้ามธุรกิจนายประกันอาชีพ เป็นธุรกิจผิดกฎหมาย” นายทรูแมนกล่าว

นายทรูแมนกล่าวต่อว่า “เกือบทุกที่ในอเมริกาใช้การสั่งขังหรือปล่อยโดยดูเพียงแค่เงินที่มี เพียงแค่มีเงิน ไม่ว่าความเสี่ยงที่จะหลบหนีหรือถูกจับอีกจะมากแค่ไหนก็สามารถกลับบ้านได้ ถือเป็นระบบที่ไม่ปลอดภัย ไร้ประสิทธิภาพ แพง และไม่เป็นธรรม ส่งผลให้ในทุกๆ วันผู้ที่มีความเสี่ยงสูงถูกปล่อยตัว และขังคนจำนวนมากที่ไม่มีความเสี่ยงเลยแต่ยากจนเกินกว่าจะซื้ออิสรภาพได้ ส่งผลให้ ๒ ใน ๓ ของห้องขังในอเมริกาเป็นที่นอนของผู้ที่อยู่ในระหว่างพิจารณาคดี ในแต่ละปี ครึ่งหนึ่งของคนที่ถูกตำรวจจับในอเมริกา ไม่เคยได้กลับบ้านก่อนจะมีการพิจารณาคดี”

นายทรูแมนกล่าวว่า “สำหรับผู้พิพากษาในอเมริกาเองแล้ว ระบบที่ผิดเพี้ยนสร้างปัญหาให้ผู้พิพากษาอย่างมาก ในแง่ที่ว่าผู้พิพากษาจะทำงานให้สมกับคำปฏิญาณได้อย่างไร ในกรณีที่ผู้ต้องหาที่มีเหตุหนักแน่นให้เชื่อว่าเป็นบุคคลอันตราย เห็นว่าไม่ควรปล่อยชั่วคราว หากกฎหมายบอกให้ต้องปล่อยตัว แต่อนุญาตให้เรียกหลักประกันได้ ผู้พิพากษาก็จะพยายามไม่ให้ผู้ต้องหาได้ออกไป โดยตั้งวงเงินประกันไว้สูงลิ่วและหวังว่าผู้ต้องหาจะหาเงินไม่ได้ แต่ผู้พิพากษาไม่มีทางรู้ล่วงหน้าว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยคนนั้นๆ มีทรัพย์สินในครอบครองเท่าไร ผู้พิพากษาจึงเดาผิดอยู่เสมอทำให้คนที่เสี่ยงสูงยังงักประกันตัวได้ ในอเมริกามีเรื่องสำคัญหลายอย่างที่ผิดพลาดไปในวิธีการนี้ การเรียกประกันตัวโดยใช้หลักทรัพย์จึงเป็นวิธีการหนึ่งของการให้ประกันตัว ซึ่งตามประวัติศาสตร์ในอเมริกาหรือยุโรปแล้ว การเรียกประกันไม่เคยมีเป้าหมายเพื่อขังคนไว้ก่อนพิจารณาคดี หากแต่ตรงกันข้าม เป้าหมายของมันคือเพื่อเป็นวิธีการให้ปล่อยตัวคนได้ ดังนั้น การตั้งวงเงินประกันไว้สูงลิ่วเพื่อขังคนไว้ จึงไม่สอดคล้องกับธรรมเนียมกฎหมายอเมริกัน”

“ไม่นานนี้มีงานวิจัยในรัฐหนึ่งของเราพบว่าครึ่งหนึ่งของคนที่เสี่ยงสูงจริง ๆ หาเงินประกันตัวและได้ปล่อยออกไป ผู้พิพากษาทุกแห่งต้องมีกระบวนการที่เป็นธรรม โปร่งใส และอยู่บนหลักกฎหมายในการจัดการกับผู้ต้องหาที่ความเสี่ยงสูง และนั่นจึงเป็นกระบวนการที่เหมาะสมจะจัดการเฉพาะกับคนส่วนน้อยที่ควรถูกขังไว้ระหว่างพิจารณาแทบไม่มีศาลในรัฐใดในอเมริกา นอกจากวอชิงตัน ดี.ซี. ที่ผมทำงานอยู่ที่ให้อำนาจศาลขังคนที่เสี่ยงสูงได้” นายทรูแมนกล่าว

ต่อมา คือ การใช้วิธีประเมินความเสี่ยงที่เป็นวิทยาศาสตร์ เพื่อช่วยศาลวัดความเสี่ยงและจัดการความเสี่ยงนั้น ผ่านมาตรการกำกับดูแลในชุมชน ถัดมา คือ ระบบแจ้งเตือนวันนัดที่สร้างสรรค์และยืดหยุ่น ซึ่งมีประสิทธิภาพในการช่วยให้คนมาศาลตามนัด ด้วยการติดต่อแจ้งข่าวอยู่เรื่อยๆ และคอยย้ำเตือนวันนัดศาล และกล่าวโดยย่อ องค์กรประกอบสำคัญท้ายสุด คือ ศักยภาพของสำนักงานปล่อยชั่วคราว หน่วยงานซึ่งในอุดมคติสามารถกำกับดูแลผู้ต้องหาที่มีความเสี่ยงบ้าง แต่ยังสามารถดูแลได้ระหว่างปล่อย คนกลุ่มนี้จึงไม่จำเป็นต้องขังไว้ องค์กรประกอบทั้งหมดนี้ ท่านสุภาพสตรีและสุภาพบุรุษสามารถสร้างขึ้นได้ในทุกแห่งหน และเมื่อนำมาใช้จริงแล้วจะประหยัดเงินได้มหาศาล รวมทั้งสร้างผลที่เราทุกคนและผู้ต้องหาทั้งหลายต่างสมควรได้รับ ผลลัพธ์ที่ปลอดภัย มีประสิทธิภาพ และเป็นธรรม

โครงการนำร่อง ๕ ศาล ต้องใช้ Big Data

ส่วนนายมุขเมธิน กลั่นนุรักษ์ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำสำนักประธานศาลฎีกากล่าวในหัวข้อ “โครงการนำร่อง: ระบบประเมินความเสี่ยงและการกำกับดูแลในชั้นปล่อยชั่วคราว” ว่าภายหลังจากที่ผู้แทนของศาลยุติธรรมได้เดินทางไปศึกษางานที่อเมริกาแล้วพบว่าระบบของศาลวอชิงตัน ดี.ซี. สามารถปล่อยผู้ต้องหาและไม่หลบหนี การที่ศาลวอชิงตัน ดี.ซี. สามารถมีระบบการปล่อยตัวชั่วคราวโดยใช้การประเมินความเสี่ยงได้นั้น เนื่องจากมีระบบประเมินความเสี่ยงที่อาศัยฐานข้อมูลที่มีสำนวนคดีที่อยู่ในระบบคอมพิวเตอร์ประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ สำนวน แล้วจึงนำสำนวนเหล่านี้มาวิเคราะห์ผ่านระบบคอมพิวเตอร์ คู่มือปัจจัยตัวแปรต่างๆ แล้วได้แบบแผนการประเมินความเสี่ยงทางพฤติกรรมศาสตร์มา และมีหน่วยงานที่มีเจ้าหน้าที่กว่า ๑๐๐ คน ทำหน้าที่ในการประเมินความเสี่ยง มีเจ้าหน้าที่ที่ใช้ฐานข้อมูลในการเชื่อมโยงระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อสอบถามซ้ำว่าสิ่งที่ผู้ต้องหาให้การในเรื่องพฤติกรรมของเขาตรงกับความจริงหรือไม่ นอกจากนี้ ยังมีตำรวจที่มีประสิทธิภาพ เช่น คนหนีแล้วส่วนใหญ่ถูกจับมาได้จนไม่รู้ว่าจะหนีไปทำไม

“จะเห็นว่าเรามีหลายอย่างมาก เพราะฉะนั้น สิ่งไหนที่เรายังไม่มี เราก็ทำเท่าที่มี ผมจึงดีใจระบบขึ้นมา ระบบยืนอยู่บนฐานของการศึกษาในเรื่องของการจัดการความเสี่ยง โดยเริ่มต้นจากการมีระบบประเมินความเสี่ยง ลดความเสี่ยง และควบคุมความเสียหาย ด้านการประเมินความเสี่ยง เรามีการว่าจ้างสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ที่เราเห็นว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญ ดำเนินการศึกษาข้อมูลเพื่อสร้างฐานข้อมูลความเสี่ยงในเชิงจิตวิทยา ในเชิงพฤติกรรมศาสตร์ โดยใช้ข้อมูลจากสำนวนคดีในศาลอาญาเป็น ๑,๐๐๐ สำนวน เพื่อสร้างเป็นฐานข้อมูลระบบประเมินความเสี่ยง เรื่องลดความเสี่ยงเราจะสร้างระบบในศาลซึ่งจะทดลองต่อไป โดยในระบบนี้จะมีเจ้าหน้าที่แจ้งเตือนวันนัด มีการรับรายงานตัว มีการกำกับดูแลหลังปล่อยโดยการใช้โทรศัพท์มือถือ กำไลข้อมือข้อเท้า และด้านระบบควบคุมความเสียหายนั้นจะประสานงานกับตำรวจว่าหากมีการหลบหนีจะมีวิธีตามจับอย่างไร” นายมุขเมธินกล่าว

นาย मुखเมธินกล่าวว่า “หลังจากที่ได้ออกแบบระบบแล้ว ในระยะแรกเริ่มทดลองกับผู้ต้องหาที่มีโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปีในศาลทดลอง โดยจะใช้ระบบประเมินความเสี่ยงในศาลนี้ก่อน โดยนำแบบแผนจากการประเมินความเสี่ยงของอเมริกา มา แล้วให้สถาบันวิจัยพฤกษศาสตร์ ทำการศึกษาวิเคราะห์ เพื่อที่จะให้ไม่ต้องมีหลักประกัน ไม่ต้องมีสัญญาประกัน ประกอบกับตามกฎหมายคือโทษจำคุกต่ำกว่า ๕ ปีเท่านั้นถึงจะทำอย่างนั้นได้ ขณะเดียวกันก็ต้องเพิ่มความระมัดระวังไปพร้อม ๆ กัน เนื่องจากโครงการนี้หรือการประเมินความเสี่ยงอาจยังไม่เที่ยงแท้แน่นอนอาจเกิดปัญหาว่าเมื่อปล่อยไปแล้วผู้ต้องหาหายหมด ก็จะก่อให้เกิดความเดือดร้อน”

นาย मुखเมธินกล่าวต่อว่า “ในระยะที่ ๒ จะขยายต่อไปในความผิดทุกฐานความผิด ยกเว้นความผิดร้ายแรง เช่น ความผิดอุกฉกรรจ์ หรือยาเสพติดจำนวนมาก หรือความผิดที่เรามีข้อมูลจากการทดลองในระยะแรกว่าระบบการประเมินความเสี่ยงของเรายังไม่เที่ยงแท้แน่นอนสำหรับความผิดบางฐาน ซึ่งมีความเป็นไปได้ และจะสำรวจไว้ในระยะที่ ๒ ส่วนในระยะที่ ๓ นั้นจะขยายไปสำหรับทุกคดี โดยในส่วนนี้สถาบันวิจัยพฤกษศาสตร์จะทำหน้าที่ติดตาม ประเมินผล และจัดแบบให้มีความเที่ยงตรงและแม่นยำมากขึ้น”

“เราทดลองนำร่องใน ๕ ศาลก่อน ตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ที่ผ่านมา เราทดลองในศาลจังหวัดเชียงใหม่ ศาลจังหวัดกาฬสินธุ์ ศาลอาญารุงเทพใต้ ศาลจังหวัดจันทบุรี และศาลจังหวัดนครศรีธรรมราช เหตุที่ทดลองใน ๕ ศาลนี้ เพื่อเป็นตัวแทนของประชากรในกลุ่มภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคอีสานซึ่งมีคนแตกต่างกัน ต้องการทดลองในเมืองใหญ่และเมืองเล็กซึ่งมีความแตกต่างกันระหว่างผู้คน เพื่อเก็บข้อมูล เพื่อที่จะได้แบบแผนมา ถ้าแบบแผนนี้ใช้ได้ไม่ว่าจะเมืองเล็กหรือเมืองใหญ่น่าจะใช้ได้กับทั่วประเทศ และที่ผ่านมาเราได้รับรายงาน ศาลจังหวัดจันทบุรีปล่อยไป ๑๐ คน จังหวัดกาฬสินธุ์ ๑๒ คน เชียงใหม่น้อยกว่านั้นหน่อย ทั้งหมดมารายงานตัวตามกำหนดไม่มีใครหนีเลย” นาย मुखเมธินกล่าว

นอกจากนี้ นาย मुखเมธินยังได้นำเสนอวิธีทัศน เกี่ยวกับการทำงานของสำนักงานปล่อยชั่วคราวในอเมริกามีเนื้อหาว่า “ในปัจจุบันศาลวอชิงตัน ดี.ซี. ไม่เรียกประกันในการให้ปล่อยชั่วคราวจำเลยส่วนใหญ่ได้รับการปล่อยภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานปล่อยชั่วคราว เป็นผู้ประเมินความเสี่ยงจำเลยรายคนโดยการลงไปสอบถามข้อมูลจำเลยที่ห้องขัง ดูประวัติอาชญากรรมของจำเลย ตรวจสอบว่ามีคดีอื่นค้างพิจารณาอยู่หรือไม่ อยู่ในระหว่างคุมประพฤติหรือพักการลงโทษหรือไม่ เป็นบุคคลตามหมายจับอื่นที่ยังมีผลอยู่หรือไม่ ดูประวัติสุขภาพและการใช้ยาเสพติด ตรวจสอบการใช้ยาเสพติด และนำข้อมูลทั้งหมดมาทำเป็นรายงานเสนอศาลพร้อมข้อเสนอแนะของสำนักงาน

ปล่อยชั่วคราว ในแต่ละวันก็จะพิจารณาตั้งแต่คดีเล็กน้อยไปจนถึงฆาตกรรม โดยคนที่มีความเสี่ยงต่ำ สำนักงานปล่อยชั่วคราวจะแนะนำให้ปล่อยโดยไม่มีเงื่อนไข ส่วนคนที่มีความเสี่ยงปานกลางหรือสูง ก็จะแนะนำเงื่อนไขกำกับดูแลที่สอดคล้องกับระดับความเสี่ยงต่อศาล เช่น คนส่วนใหญ่ที่ทำผิดเล็กน้อย หากไม่มีประวัติอาชญากรรมร้ายแรงก็จะปล่อยตัวไป ภายใต้เงื่อนไขจากเบาไปหาหนัก อาจถึงขั้น เข้มงวดที่จะต้องสวมกำไลติดสัญญาณ GPS โดยกำหนดเงื่อนไขของศาลห้ามออกหรือเข้าเขตที่กำหนดได้”

ข่าวที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุม

ผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....

เรื่อง : ศาลกาฬสินธุ์ พร้อมทดลองกระบวนการ ปล่อยตัวชั่วคราว*

ศาลยุติธรรมประชุมเชิงปฏิบัติการ เตรียมความพร้อม ให้แก่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ในการนำระบบประเมินความเสี่ยง กำกับดูแลในชั้นปล่อยชั่วคราว

วันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๖๐ ที่โรงแรมริมปาว อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ศาลจังหวัดกาฬสินธุ์จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่องการเตรียมความพร้อมให้แก่หน่วยงาน ในกระบวนการยุติธรรม ในการนำระบบประเมินความเสี่ยง และกำกับดูแลในชั้นปล่อยชั่วคราว ไปทดลองใช้ในศาลชั้นต้น โดยมี นายวิชัย รอดพิเศษ รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลฎีกา ๔ เป็นประธานเปิดการประชุมและเป็นวิทยากรบรรยายพิเศษ โดยนายถาวร เศษมะพล ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดกาฬสินธุ์ พร้อมผู้พิพากษาเจ้าหน้าที่ในศาลยุติธรรม เจ้าหน้าที่สำนักงานคุมประพฤติ เจ้าหน้าที่งานสอบสวน เข้าร่วมประชุม จำนวน ๕๐ คน

นาย मुखเมธิน กลั่นนุรักษ์ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำ สำนักประธานศาลฎีกา กล่าวว่า ด้วยปัญหาการปล่อยตัวชั่วคราวในปัจจุบัน เกิดจากผู้พิพากษาได้รับข้อมูลไม่เพียงพอในการประเมินว่าผู้ต้องหาหรือจำเลย จะหลบหนีหรือก่อเหตุร้ายซ้ำ หลังปล่อยชั่วคราว และไม่มีมาตรการใดในการดูแล หลังปล่อยชั่วคราว เมื่อเกิดการหลบหนีก็มีการจับกุมได้น้อย ดังนั้นแม้มีหลักการว่าในคดีอาญา トラบใดที่ศาลยังไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุด ว่าเป็นผู้กระทำความผิด ให้สันนิษฐานว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลย เป็นผู้บริสุทธิ์ แต่ด้วยความที่ผู้พิพากษาไม่อาจวางใจให้ปล่อยชั่วคราว โดยไม่เรียกหลักประกันใด ๆ ได้ ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ไม่มีหลักทรัพย์ประกัน จึงไม่ได้รับการปล่อยชั่วคราวและต้องถูกขังระหว่างพิจารณา อันเป็นความเหลื่อมล้ำระหว่างผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน

นายถาวร เศษมะพล ผู้พิพากษาศาลจังหวัดกาฬสินธุ์ กล่าวว่า ระบบการประเมินความเสี่ยงและกำกับดูแล ที่ศาลยุติธรรมจะนำร่องเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว โดยการรวบรวมและตรวจสอบข้อมูลของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่จำเป็น แล้วจึงนำมาวิเคราะห์และประเมินหาความเสี่ยง ที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนี หรือก่อเหตุร้ายผ่านกระบวนการทางสถิติและพฤติกรรมศาสตร์ ผู้พิพากษาจะได้รับข้อมูลและข้อวิเคราะห์เหล่านี้ มาประกอบการพิจารณาสั่งคำร้องขอปล่อยชั่วคราว ซึ่งจะยอมช่วยให้การสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาตอิงกับข้อเท็จจริงมากขึ้น นอกจากนี้ระบบใหม่ยังมีกลไกและมาตรการต่าง ๆ ในการกำกับดูแลหลังปล่อยชั่วคราวที่สอดคล้องกับระดับความเสี่ยงมารองรับ เช่น ผู้มีความเสี่ยงต่ำอาจปล่อยได้ โดยไม่มีเงื่อนไขหรือให้มารายงานตัวตามกำหนดก็เพียงพอ

ส่วนผู้มีความเสี่ยงสูงอาจปล่อยพร้อมเงื่อนไขจำกัดการเดินทาง โดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronics Monitoring หรือ EM) ไม่ว่าจะในรูปแบบกำไลข้อมือหรือผ่านแอปพลิเคชัน

* ที่มา : หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจออนไลน์, เรื่อง ศาลกาฬสินธุ์พร้อมทดลองกระบวนการปล่อยตัวชั่วคราว, สืบค้นข้อมูลเมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๐, ศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่เว็บไซต์ www.bangkokbiznews.com/news/detail/737110.

ในโทรศัพท์สมาร์ทโฟน (Smartphone Monitoring หรือ SM) ในการกำกับดูแล เป็นต้น ความจำเป็นในการเรียกหลักประกันหรือกระทั่งให้ทำสัญญาประกันย่อมลดลงหรือหมดไป ระบบเมื่อได้รับการพัฒนาจนสมบูรณ์ย่อมช่วยให้ศาลสั่งปล่อยชั่วคราวได้โดยไม่ต้องอิงเงินหรือทรัพย์สินอีกต่อไป ทั้งยังรับประกันการมาศาลและไม่ก่อเหตุร้ายหลังปล่อยชั่วคราวได้สูงกว่า การเรียกประกันตามระบบปัจจุบัน ดังที่ได้รับการพิสูจน์ในกรุงวอชิงตัน ดีซี และในอีกหลายท้องที่ในประเทศสหรัฐอเมริกาหลายสิบปีแล้วว่า ระบบดังกล่าว เป็นธรรมกว่า มีประสิทธิภาพกว่า และประหยัดค่าใช้จ่ายของรัฐมากกว่าการเรียกประกันเป็นเงินหรือทรัพย์สิน

ทั้งนี้ สำนักงานศาลยุติธรรมได้เล็งเห็นถึงทิศทางในการพัฒนา การปล่อยชั่วคราวให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันทั่วประเทศ เพื่อส่งเสริมหลักสิทธิมนุษยชน คัมครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาระบบประเมินความเสี่ยงและการกำกับดูแลในชั้นปล่อยชั่วคราว โดยกำหนดทดลองใช้กับศาลชั้นต้น ซึ่งมี ๓ ระยะ ในแต่ละระยะมีกำหนด ๑๒ เดือน โดยในระยะแรกจะดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งจะนำระบบทดลองใช้กับคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน ๕ ปี ในศาลอาญากรุงเทพใต้ ศาลจังหวัดจันทบุรี ศาลจังหวัดเชียงใหม่ ศาลจังหวัดกาฬสินธุ์ และศาลจังหวัดนครศรีธรรมราช และขยายไปยังศาลที่มีการทดลองใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการติดตามตัว (Electronics Monitoring)

เพื่อเตรียมการรองรับต่อการทดลอง ระบบประเมินความเสี่ยงและกำกับดูแลในชั้นปล่อยชั่วคราวได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตลอดจนสนับสนุนการปฏิบัติงานของศาล จึงจำเป็นต้องมีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมความพร้อม สร้างความรู้ความเข้าใจ และเสนอแนวทางในการปฏิบัติงานให้แก่ศาลทดลอง ในระบบประเมินความเสี่ยงและกำกับดูแลในชั้นปล่อยชั่วคราว

ข่าวที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุม

ผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....

เรื่อง : “โฆษกศาลยุติธรรม” แจงข้อกฎหมายปล่อยชั่วคราว “หมอนิม” ชี้ข้อเท็จจริงรายคดีต่างกัน

โฆษกศาลยุติธรรม อธิบายข้อกฎหมายการปล่อยชั่วคราว พญ.นิธิวดี หรือหมอนิม ภูเจริญยศ และนายสันติ ทองเสม หรือนายอืด จำเลยคดีฆ่าเอ็กซ์ จักรกฤษณ์ มีหลักตาม ป.วิอาญา มาตรา ๑๐๘/๑ ระบุ ศาลอุทธรณ์ เห็นหลักประกันน่าเชื่อ-มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง ย้ำข้อเท็จจริงรายคดีต่างกัน การประกันพิจารณารายบุคคล

จากกรณีศาลจังหวัดมีนบุรีพิพากษาประหารชีวิต พญ.นิธิวดี ภูเจริญยศ หรือหมอนิม ฐานจ้างวานฆ่านายจักรกฤษณ์ หรือเอ็กซ์ พณิษฐ์ผาติกรรม สามีและอดีตนักกีฬายิงปืนทีมชาติไทย เหตุเกิดเมื่อปี ๒๕๕๖ รวมทั้งสั่งประหารนายสันติ ทองเสม หรือนายอืด ทำหน้าที่จัดหาทีมฆ่าเช่นกัน ขณะที่มือปืนและคนซิ่งรถจักรยานยนต์ให้จำคุกตลอดชีวิต พร้อมให้ชดใช้เงิน ๒.๕ ล้านบาท ส่วนแม่ของหมอนิมให้ยกฟ้อง เนื่องจากพยานเบิกความขัดแย้งกันและเชื่อว่ารับผิดแทนลูก โดยนายความยื่นเงินสด ๒.๕ ล้านบาท ขอประกันตัวหมอนิม แต่ศาลชั้นต้นส่งศาลอุทธรณ์พิจารณา ก่อนส่งตัวหมอนิม และทีมสังหารเข้าเรือนจำพิเศษมีนบุรี ด้านแม่ของเอ็กซ์ขอโหลิกรรมให้ ตามที่เคยเสนอข่าวไปนั้น

เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม นายสืบพงษ์ ศรีพงษ์กุล โฆษกศาลยุติธรรม อธิบายข้อกฎหมายการปล่อยชั่วคราว จากกรณีที่ศาลอุทธรณ์อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว พญ.นิธิวดี หรือหมอนิม ภูเจริญยศ และนายสันติ ทองเสม หรือนายอืด จำเลยที่ ๓ - ๔ คดีจ้างวานฆ่านายจักรกฤษณ์ พณิษฐ์ผาติกรรมว่าการที่ศาลจะมีคำสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว จะต้องปรากฏเหตุอันควรเชื่อเหตุใดเหตุหนึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐๘/๑ กล่าวคือ

๑. ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนี
๒. ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน
๓. ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปก่อเหตุอันตรายประการอื่น
๔. ผู้ร้องขอประกันหรือหลักประกันไม่น่าเชื่อถือ
๕. การปล่อยชั่วคราวจะเป็นอุปสรรคหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อการสอบสวนเจ้าพนักงานหรือการดำเนินคดีในศาล

นายสืบพงษ์ กล่าวอีกว่า คดีนี้ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้ว จึงไม่มีกรณีที่จำเลยที่ ๓ และที่ ๔ จะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือไปก่อเหตุอันตรายประการอื่น หรือเป็นอุปสรรคหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อการสอบสวนของเจ้าพนักงานหรือการดำเนินคดีในศาลตาม (๒) (๓) และ (๕)

---

* ที่มา : เว็บไซต์ข่าวสดออนไลน์, “โฆษกศาลยุติธรรม” แจงข้อกฎหมายปล่อยชั่วคราว “หมอนิม” ชี้ข้อเท็จจริงรายคดีต่างกัน, สืบค้นข้อมูล ณ วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๐, ศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่เว็บไซต์ https://www.khaosod.co.th/breaking-news/news_154738.

ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจาก

ร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....*

เนื่องจากปัจจุบันมีผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลหลบหนีไป ทำให้การพิจารณาคดีของศาลล่าช้า ซึ่งสาเหตุสำคัญคือการไม่มีเจ้าพนักงานที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการกำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว และติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยเหล่านั้นกลับมาดำเนินคดี จึงสมควรมีมาตรการกำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวและการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนี โดยให้ศาลอาจมีคำสั่งแต่งตั้งผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราว เพื่อทำหน้าที่ดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว ให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด แต่บุคคลดังกล่าวต้องมีเจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการดูแลผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวตามที่ ก.บ.ศ. กำหนด ทั้งนี้ ให้ผู้กำกับดูแลและผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราว มีสิทธิได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่าย และในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราว โดยศาลหลบหนี ซึ่งต่อมาจับตัวได้และส่งตัวต่อศาลแล้ว กำหนดให้ผู้แจ้งความนำจับมีสิทธิได้รับเงินสินบน รวมทั้งให้เจ้าหน้าที่ผู้นำจับมีสิทธิได้รับเงินรางวัลด้วย ส่วนการเบิกจ่ายค่าตอบแทน ค่าใช้จ่าย เงินสินบน และเงินรางวัล ให้เบิกจ่ายจากเงินค่าปรับตามคำพิพากษาในคดีอาญาก่อนนำส่ง เข้าคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

โดยประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้คือ การมีกฎหมายที่กำหนดมาตรการในการกำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวและการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีในระหว่างที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวเพื่อให้สามารถนำตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยกลับมาดำเนินคดีตามกฎหมายได้ ส่งผลให้การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

---

* ที่มา : เว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (<http://www.krisdika.go.th>)

ภาคผนวก

:

- ร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....
- บันทึกวิเคราะห์สรุปลักษณะสำคัญของร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....

(๑)

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่
สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
เลขรับ 3264
วันที่ 28 มี.ค. 2560
เวลา 16.39 น.

ที่ นร ๐๕๐๓/ ๑๐๕๙๕

สำนักนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๒๘ มีนาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....

กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติในเรื่องนี้

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาลงมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. .... ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นเรื่องด่วนดังที่ได้ส่งมาพร้อมนี้

จึงขอเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล และบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ มาเพื่อขอได้โปรดนำเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาเป็นเรื่องด่วนต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

พลเอก

(ประยุทธ์ จันทร์โอชา)

นายกรัฐมนตรี

กลุ่มงานบริหารทั่วไป
รับที่ ๒๒๕ / ๒๐ วันที่ ๒๘ / ๓ / ๒๐
เวลา ๑๗.๕๖ ส่ง ๒๒๕
สำนักการประชุม

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๓๐๗

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๕๘ (wa002/D/ส/วค)

กลุ่มงานนิติ
รับที่ ๑๕ (น) / ๒๕๖๐
วันที่ ๒๘ / มี.ค. / ๒๐
เวลา ๑๗.๕๓ น.
สำนักการประชุม

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล
พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราว
โดยศาล

เหตุผล

โดยที่มีผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลหลบหนีไป ทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลต้องล่าช้า ส่งผลกระทบต่อนโยบายในการป้องปราม อาชญากรรม สาเหตุสำคัญประการหนึ่งคือการไม่มีเจ้าพนักงานกำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว ให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ศาลกำหนดเพื่อป้องกันการหลบหนีหรือภัยอันตรายหรือความเสียหาย ที่อาจเกิดขึ้น นอกจากนี้ เมื่อเกิดการหลบหนีก็ไม่มีเจ้าพนักงานที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการ ติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยเหล่านั้นกลับมาดำเนินคดี ดังนั้น เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมควรกำหนดมาตรการกำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว และการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนี รวมทั้งการนำเงินค่าปรับตามคำพิพากษา ในคดีอาญามาใช้เป็นค่าใช้จ่ายในมาตรการดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวโดยกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ที่ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติเพื่อป้องกันการหลบหนีหรือภัยอันตรายหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นตามมาตรา ๑๐๘ วรรคสาม แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ศาลอาจมีคำสั่งแต่งตั้งบุคคลใดเป็นผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวเพื่อให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าวก็ได้

บุคคลตามวรรคหนึ่งต้องมีใช้เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวตามที่ ก.บ.ศ. กำหนด ผู้ประกัน บุคคลซึ่งเป็นหลักประกัน หรือบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของหลักประกันในการขอปล่อยชั่วคราว

คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม การแต่งตั้ง และการปฏิบัติหน้าที่ของผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว ให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.บ.ศ. กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๕ ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวตามมาตรา ๔ มีสิทธิได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่าย เว้นแต่ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวได้หลบหนีหรือไปก่อภัยอันตรายหรือความเสียหายขึ้น โดยผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมิได้ปฏิบัติหน้าที่ตามสมควรแก่กรณี

มาตรา ๖ การขอรับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายตามมาตรา ๕ ให้ผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นที่ได้ออกหมายปล่อยภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่เสร็จสิ้นการปฏิบัติหน้าที่ และให้ศาลมีอำนาจสั่งจ่ายค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายแก่ผู้มีสิทธิได้รับเงินดังกล่าวตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงลักษณะของภารกิจและระยะเวลาที่ต้องดำเนินการประกอบด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่กำหนดในระเบียบ ก.บ.ศ. โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

คำสั่งของศาลตามวรรคหนึ่งให้เป็นที่สุด

มาตรา ๗ เมื่อมีการจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลซึ่งหลบหนีและได้ส่งตัวต่อศาลแล้ว ให้ผู้แจ้งความนำจับมีสิทธิได้รับเงินสินบน และเจ้าหน้าที่ผู้จับมีสิทธิได้รับเงินรางวัล

มาตรา ๘ การขอรับเงินสินบนหรือเงินรางวัลตามมาตรา ๗ ให้ผู้แจ้งความนำจับหรือเจ้าหน้าที่ผู้จับยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นที่ได้ออกหมายปล่อยภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ส่งตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยต่อศาล โดยผู้ร้องต้องแสดงพยานหลักฐานที่น่าเชื่อว่าตนเองเป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินดังกล่าว และหากศาลพิจารณาเห็นว่าคำร้องนั้นฟังได้ ให้ศาลมีอำนาจสั่งจ่ายเงินสินบนแก่ผู้แจ้งความนำจับหรือเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ผู้จับตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงความยากง่ายในการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่กำหนดในระเบียบ ก.บ.ศ. โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง และประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ถ้ามีผู้แจ้งความนำจับหรือเจ้าหน้าที่ผู้จับหลายราย ให้ศาลสั่งแบ่งจ่ายเงินสินบนหรือเงินรางวัลแก่ผู้มีสิทธิได้รับเท่ากันทุกราย

ผู้ที่ได้รับเงินในลักษณะอย่างเดียวกันตามกฎหมายอื่นแล้ว ไม่มีสิทธิได้รับเงินสินบนหรือเงินรางวัลตามพระราชบัญญัตินี้

คำสั่งของศาลตามมาตรา ๗ ให้เป็นที่สุด

(๕)

มาตรา ๙ การเบิกจ่ายค่าตอบแทน ค่าใช้จ่าย เงินสินบน และเงินรางวัลแก่ผู้มีสิทธิได้รับตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เบิกจ่ายจากเงินค่าปรับตามคำพิพากษาในคดีอาญา ก่อนนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

วิธีการเบิกจ่ายและรับเงินตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.บ.ศ. กำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง และประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๐ ให้ประธานศาลฎีการักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

บันทึกวิเคราะห์สรุป

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุม
ผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....

คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุม
ผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. .... ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการ
กฤษฎีกาได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่มีผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลหลบหนีไป
ทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลต้องล่าช้า ส่งผลกระทบต่อนโยบายในการป้องปราม
อาชญากรรม สาเหตุสำคัญประการหนึ่งคือการไม่มีเจ้าพนักงานกำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว
ให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ศาลกำหนดเพื่อป้องกันการหลบหนีหรือภัยอันตรายหรือความเสียหาย
ที่อาจเกิดขึ้น นอกจากนี้ เมื่อเกิดการหลบหนีก็ไม่มีเจ้าพนักงานที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการ
ติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยเหล่านั้นกลับมาดำเนินคดี ดังนั้น เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดี
ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมควรกำหนดมาตรการกำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว
และการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนี รวมทั้งการนำเงินค่าปรับตามคำพิพากษา
ในคดีอาญามาใช้เป็นค่าใช้จ่ายในมาตรการดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

๒.๑ กำหนดบทนิยามคำว่า “เงินสินบน” “เงินรางวัล” “ผู้แจ้งความนำจับ”
“เจ้าหน้าที่ผู้จับ” และ “ก.บ.ศ.” เพื่ออธิบายความหมายของถ้อยคำที่ใช้ในร่างพระราชบัญญัตินี้
(ร่างมาตรา ๓)

๒.๒ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ปล่อยผู้ต้องหาหรือจำเลยชั่วคราว ศาลอาจมี
คำสั่งแต่งตั้งผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวเพื่อทำหน้าที่ดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวให้ปฏิบัติตามเงื่อนไข
ที่ศาลกำหนด แต่บุคคลดังกล่าวต้องมีใช่เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการดูแลผู้ถูกปล่อย
ชั่วคราวตามที่ ก.บ.ศ. กำหนด ผู้ประกัน บุคคลซึ่งเป็นหลักประกัน หรือบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของ
หลักประกันในการขอปล่อยชั่วคราว โดยผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว
มีสิทธิได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่าย เว้นแต่ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวได้หลบหนีหรือไปก่อภัยอันตราย
หรือความเสียหายขึ้นโดยผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมิได้ปฏิบัติหน้าที่ตามสมควรแก่กรณี
และกำหนดให้ผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวยื่นคำร้องเพื่อขอรับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายต่อ
ศาลชั้นต้นที่ได้ออกหมายปล่อยภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่เสร็จสิ้นการปฏิบัติหน้าที่ และให้ศาล
มีอำนาจสั่งจ่ายค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายแก่บุคคลดังกล่าวตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงลักษณะของ
ภารกิจและระยะเวลาที่ต้องดำเนินการ (ร่างมาตรา ๔ ถึงร่างมาตรา ๖)

๒.๓ ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลหลบหนี และต่อมามีการจับตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยดังกล่าวและได้ส่งตัวต่อศาลแล้ว ผู้แจ้งความนำจับมีสิทธิได้รับเงินสินบน และเจ้าหน้าที่ผู้จับมีสิทธิได้รับเงินรางวัล โดยให้บุคคลดังกล่าวยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นที่ได้ออกหมายปล่อยภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ส่งตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยต่อศาล พร้อมทั้งแสดงพยานหลักฐานที่น่าเชื่อว่าตนเองเป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินดังกล่าว หากศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าคำร้องดังกล่าวฟังได้ ให้ศาลมีอำนาจสั่งจ่ายเงินสินบนแก่ผู้แจ้งความนำจับหรือเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ผู้จับได้ตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงความยากง่ายในการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นเป็นสำคัญ (ร่างมาตรา ๗ และร่างมาตรา ๘)

๒.๔ การเบิกจ่ายค่าตอบแทน ค่าใช้จ่าย เงินสินบน และเงินรางวัล ให้เบิกจ่ายจากเงินค่าปรับตามคำพิพากษาในคดีอาญาก่อนนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน โดยวิธีการเบิกจ่ายและรับเงินดังกล่าวให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.บ.ศ. กำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังและประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ร่างมาตรา ๙)

"การตราพระราชบัญญัติของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ"

"พระมหากษัตริย์ทรงตราพระราชบัญญัติโดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ร่างพระราชบัญญัติจะเสนอได้ก็แต่โดยสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติร่วมกันจำนวนไม่น้อยกว่า ยี่สิบห้าคน หรือคณะรัฐมนตรี หรือสภาปฏิรูปแห่งชาติตามมาตรา ๓๑ วรคสอง แต่ร่างพระราชบัญญัติ เกี่ยวด้วยการเงินจะเสนอได้ก็แต่โดยคณะรัฐมนตรี

ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินตามวรรคสอง หมายความว่าร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับการตั้งขึ้น ยกเลิก ลด เปลี่ยนแปลง แก้ไข ผ่อน หรือวางระเบียบการบังคับอันเกี่ยวกับภาษีหรืออากร การจัดสรร รับ รักษา หรือจ่ายเงินแผ่นดิน หรือการโอนงบประมาณรายจ่ายของแผ่นดิน การกู้เงิน การค้ำประกัน หรือการใช้จ่ายเงินกู้ หรือการดำเนินการที่ผูกพันทรัพย์สินของรัฐ หรือเงินตรา

ในกรณีเป็นที่สงสัยว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นร่างพระราชบัญญัติ เกี่ยวกับการเงินหรือไม่ ให้ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นผู้วินิจฉัย

ร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติหรือสภาปฏิรูปแห่งชาตินั้น คณะรัฐมนตรีอาจขอรับไปพิจารณา ก่อนสภานิติบัญญัติแห่งชาติจะรับหลักการก็ได้

การตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้กระทำโดยวิธีการที่บัญญัติไว้ในมาตรา นี้ แต่การเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ให้กระทำโดยคณะรัฐมนตรีหรือผู้รักษาการตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น"

(บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗, มาตรา ๑๔)